

Atitudini

PRIMĂRIA MUNICIPIULUI, CONSILIUL LOCAL ȘI CASA DE CULTURĂ I.L. CARAGIALE PLOIEȘTI

revistă de cultură

Tabăra de creație literară Ion Stratan

Decernare Premiu
OPERA MAGNA

2 Octombrie 2025, ora 17:00
Sala Marea Unire, Palatul Culturii

Juriu:

Nicolae Oprea, Președinte U.S.R. Pitești

Prof. Dr. **Christian Crăciun**

Prof. Dr. **Dan Gulea**, redactor-șef revista *Atitudini*

Ion Stratan

**70 DE ANI DE LA NAȘTERE
20 DE LA TRECEREA ÎN NEFIINȚĂ**

Publicație editată de Primăria Municipiului Ploiești, Consiliul Local Ploiești și Casa de Cultură Ion Luca Caragiale a Municipiului Ploiești

Directorul Casei de Cultură:
Marian Dragomir

Redactor-șef:
Dan Gulea

Colaboratori:
Ion Bogdan Lefter
Diana Rînciog
Lucian Sabados
Dorin Stănescu
Haimanale Literare
(Vlad Mușat & Marian Neguțu)

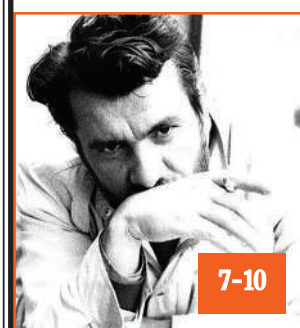
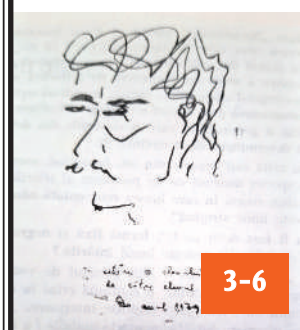
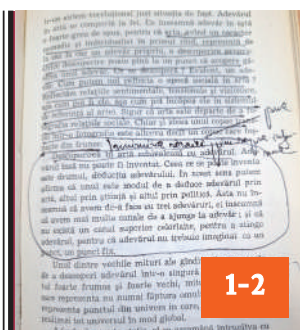
Social media:
Nicolescu Cristina

Corectură:
Constanța-Ileana Gulea

Layout&DTP:
Georgiana Kelemen

Colaboratorii pot trimite textele numai în format electronic. Autorii care doresc să fie recenzați în paginile revistei sunt rugați să expedieze cărțile pe adresa redacției. (Ploiești, Piața Eroilor nr. 1A, etaj VII)
Telefon: 0244.578.148
Site: www.casadecultura.ro
Facebook: facebook.com/atitudiniploiesti
Email: atitudini@casadecultura.ro
Tipar: SC 2M Digital SRL
ISSN: 1584-0832

Responsabilitatea pentru conținutul opiniilor, argumentelor sau părerilor aparține, în exclusivitate, autorilor. Materialele primite, publicate sau nepublicate, nu se înapoiază. Redacția revistei nu împărtășește întotdeauna ideile conținute în textele publicate.

Argument - PAG. 1-2

Dan GULEA: *O despărțire a lui Ion Stratan de Nichita Stănescu*

Ion Stratan - PAG. 3-6

Nichita STĂNESCU despre Ion STRATAN despre Nichita STĂNESCU / Ion STRATAN despre Nichita STĂNESCU despre Ion STRATAN

Aide-mémoire per amorem - PAG. 7-11

Daniel PIȘCU: *Remember Ion STRATAN (Nino) (II)*

„TOMA CARAGIU” - PAG. 12-14

Lucian SABADOS: *În pragul unui nou mileniu. Reflecții despre trecutul recent al teatrului „Toma Caragiu” (I)*

Poezie - PAG. 15-19

Marian DRAGOMIR: *Amelia Stănescu și cartografia solitudinii postmoderne*
Mihók TAMÁS: *„Cea mai puternică armă: actul cititului în sine”*
Mihai-Gheorghe MORAR: *Vocea sau Împăcarea cu Ignatul întors din superlativ absolut (Emil Valentin Mușat, anamneze)*

Arte - PAG. 20-22

Alexia ISVORANU: *Genius Loci: There's a silence in the walls*
Marian NEGUȚU: *Au gust muzical în Prahova*

Repere francofone - PAG. 23-24

Diana RÎNCIOG: *Jules Verne, un scriitor cu privirea ațintită spre viitor*

Istorie locală - PAG. 25-28

Ionuț-Alexandru CRUCERU: *Târgul Slănic într-o statistică de la 1833*
Dorin STĂNESCU: *Reviste de altădată – Școala Prahovei*

SCANEAZĂ
CODUL QR

O despărțire a lui Ion Stratan de Nichita Stănescu

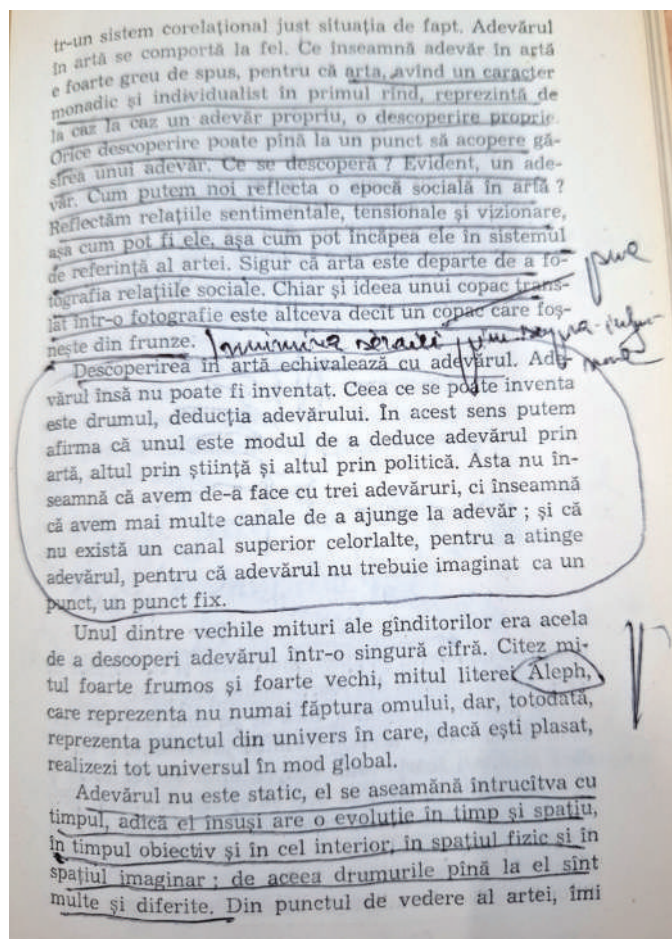
Dan Gulea

Departe de a fi doar o relație personală, relația dintre Nichita Stănescu și Ion Stratan înseamnă și întâlnirea dintre două mari generații poetice, văzute într-un anumită organicitate a poeziei noastre, cu exemple alese conform gustului personal. O mărturie, în mai multe rânduri de-a lungul lui 1982, Nichita Stănescu. Anul este special și pentru generația optzecistă: în primăvară apărea *Aer cu diamante* (de Mircea Cărtărescu, Traian T. Coșovei, Florin Iaru, Ion Stratan), iar în toamnă volumul *Cinci* (al poezilor Romulus Bucur, Bogdan Ghiu, Ion Bogdan Lefter, Mariana Marin, Alexandru Mușina) – ambele, cu prefete de Nicolae Manolescu, în viziunea grafică a lui Tudor Jebeleanu; debutaseră cu volume personale, nefiind incluși în volumele amintite, poeții Matei Vișniec, Liviu Ioan Stoiciu, Magdalena Ghica (Cârnecki), Marta Petreu, Ion Mureșan, Eugen Suciu, Nichita Danilov – pentru a da doar câteva exemple.

Prima mărturisire consemnată are loc cu ocazia decernării premiului Cunoașterea de Aur de la Struga, în iulie 1982: „toți descindem, în primul rând, din poezia noastră populară (poate cea mai minunată poezie din lume!), după aceea din marii noștri meșteri, cum ar fi geniul nostru național – Mihai Eminescu, apoi George Bacovia, Lucian Blaga, Tudor Arghezi, Ion Barbu și atâția alții. Am putea cita, spre exemplu, pe meșterul Beniuc, pe meșterul Geo Dumitrescu și pe foarte tinerii noștri meșteri cum ar fi, să zicem, Adrian Păunescu, Cărtărescu, Stratan. Vreau să vă spun ceva: un poet adevărat învață nu numai de la înaintași, ci învață și de la urmași”. (ap. *Opere V*, ediție de Mircea Coloșenco, 2003, p. 785).

A doua oară, de asemenea după apariția volumului *Aer cu diamante* și înainte de apariția *Cinci*-ului, în august 1982:

„Tânără generație și cei mai tineri poeți... nu pot să-i cuprind în întregime pe toți... Am să mă refer numai la câțiva pe care i-am întâlnit mai des în București, deci cei pe care nu-i citez să nu creadă că-i ignor cumva, pentru că nu-i câtuși de puțin în firea mea să ignor tot ceea ce-mi place, ci faptul că i-am întâlnit mai rar și iată acum venind iute întrebarea despre tânără generație am să mă refer la oamenii mei apropiați de mine cum ar fi Traian T. Coșovei – un poet foarte înzestrat, Ion Stratan, un alt poet foarte dotat, plin de fantezie, Iaru, un alt poet, minunat, Elena Ștefci, Mariana Marin, două poete în care-mi pun mare nădejde, Magda Ghica, o altă poetă foarte dotată [...] În

fine, sunt foarte multe tinere speranțe, eu am numit numai câteva dintre ele, dar nădejdea mea cea mare este faptul că ei vor înflori până la urmă poezia noastră, așa cum generația mea îndrăznesc să spun că de la un punct în sus a reînflorit generația lui Arghezi. Adică i-a dat o față puțin mai naturală poeziei argheziene, la rândul ei foarte inovatoare. Deci, sperăm să mergem din aproape în aproape în această linie ascendentă.” (ap. *Opere V*, ed. cit., p. 822).

De-a lungul timpului, Nichita Stănescu a scris mai multe poezii „către poetul Ion Stratan”, unele publicate în epocă, după cum se poate vedea și din dosarul acestui număr. Stratan „a răspuns” – după decembrie 1983 – cu poezii, cu studii critice și eseuri.

Unul dintre cele mai spectaculoase răspunsuri în acest dialog este consemnat pe un exemplar al volumului de eseuri și articole *Respirări* de Nichita Stănescu (1982) – cu adnotările lui Ion Stratan – un exemplar aflat în patrimoniul Bibliotecii Județene „Nicolae Iorga” din Ploiești; cartea a fost oferită lui Stratan de către autor, cu autograful: „Bătrînului Stratan,/ această stratagemă/ a

respirării gură-n gură/ a înecatului cu patine./ Bătrânul Stănescu/ 1982”.

Adnotările vizează, în linii mari, un singur capitol al acestei cărți de notații eseistice și portrete literare, „Dintr-un abecedar marțian”, centrat pe ideea comunicării. În primul rând, sunt sublinieri, uneori rând cu rând pe mai multe pagini, cu scurte comentarii paraverbale, de tipul semnului de exclamare/ întrebare.

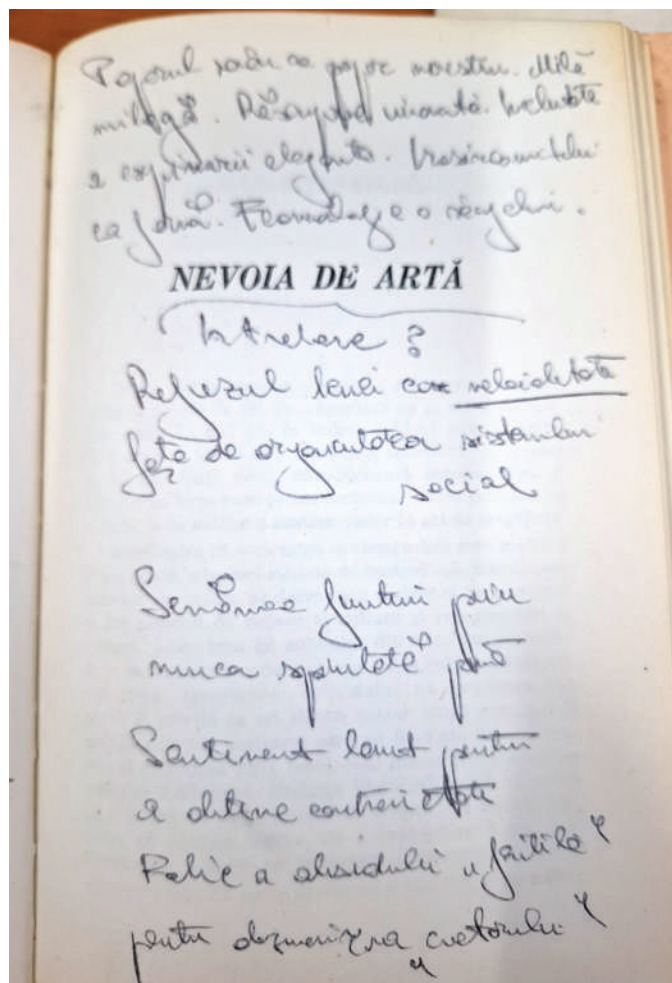
La comentariile despre Enkidu și Ghilgameș, cu faimosul vers „A murit Enkidu, prietenul meu care vânașe cu mine lei” – este notat sec numele lui Dan David, poetul prahovean cu o existență efemeră, 1952-1990, ceea ce sugerează o dată pentru aceste însemnări ale lui Stratan, realizate cu aceeași culoare neagră, de pix. Există, în al doilea rând, și alte sublinieri cu creionul, fără niciun fel de însemnare sau asteriscuri marcate cu un creion verde-albastru, de-a lungul altor capitole.

Un alt element care poate fixa cronologia este sublinierea dublă a enunțului „unitatea cea mai mică de timp este fotonul” (precum și a altor însemnări despre lumină), alături de precizarea brevilocventă a lui Stratan, „lux” – serie de preocupări care ar putea plasa relectura acestui volum (sau cel puțin adnotările) în preajma apariției volumului *Lux* (Editura Albatros, 1992).

Lectura lui Ion Stratan este una inițiativă, prelungind marile întrebări existențiale: „Absurdul ca rău ratat?”, se întreabă la paragraful lui Nichita Stănescu unde „Despărțirea de absurd coincide cu revelația morții” (p. 84); alteori polemizează discret, prin însemnări cu trimitere culturală: „Moartea este o idee ratată”, conchide autorul *Necuvintelor*, iar Stratan adaugă: „A trăi idei Camil Petrescu”. Sau: „Ea nu este o idee. De câte ori am vrut să fie o idee am ratat-o. Ea este. Ea mi-a dat o întâlnire” – cu completarea manuscrisă: „Dra Pogany”; paragraful „Tristețea este o țară care a plecat din propria sa țară” (p. 107) este intitulat de Ion Stratan „Bacovia”; uneori este transcris numele lui Heidegger.

Apoi, unele rânduri sau paragrafe sunt anulate, cu completări eliptice; de pildă, este tăiat cu o linie „Adevărul omului e neesențial față de cosmos” (p. 109) și adăugate, între ghilimele fiecare, cuvintele „Adevărul” și „omului”. Sau unele gânduri sunt validate printr-un simplu O.K. („Adevărul nu are bun simț. El se are numai pe sine și este indiferent”).

Relația cu fraza lui Nichita Stănescu este și foarte dificilă, la aproximativ 10 ani de la prima lectură; în încheierea unei analize despre felul în care scrie Bacovia (prin evocare, nu atât prin invocație, spune Nichita Stănescu), concluzia este lipsită de echivoc: „Dogmatism estetic semidoct, violent, vulgar”. Nici aforismele de filozofie politică ale lui Nichita Stănescu nu sunt valabile pentru Stratan, cel de după 1990; la o axiomă precum

„Statul se bizuie pe loialitate” – completarea este: „nu cel român” – scris de trei ori la rând.

În fine, fraza lui Stratan se poate individualiza și desprinde de textul lui Nichita Stănescu, fie că e vorba de însemnări ce nu pot fi contextualizate („Boală psihică la Sorescu, Simion, Măgureanu”), fie că este vorba de găsirea altor pre-texte, așa cum este faimosul sonet al lui Macedonski în enunțul simlicabalist: „E vremea rozelor ce mor/ Mor într-un cerc și mor și-n mine/ Și-au fost atât de cercuri pline/ Suflase-o clipă π-ul lor”.

Finalul însemnărilor se întinde pe o întreagă pagină albă – de fapt, pagina de titlu a capitolului „Nevoia de artă”, el însuși integrat în textul lui Stratan – și ar putea fi considerat o concluzie a celor de până acum, dar și o desprindere, un text critic la adresa *Respirărilor*: „Poporul român ca popor maestru. Milă miloagă. Răscumpărare vinovată. Neclaritate a exprimării elegante. [cuvânt ilizibil] ca formă. Fenomenologie a sângelui.

Nevoia de artă [titlul capitolului]

Întrebare?

Refuzul lenei ca neloialitate față de organicitatea sistemului social. Semănarea ființei prin munca [cuvânt ilizibil] pură.

Sentiment brut pentru a obține contrarietate.

Falie a absurdului «failibilă» pentru dezumanizarea «creatorului».

În acest dialog peste mode și timp am lăsat deoparte, în favoarea poeziei, foarte multe tipuri de texte: memorialistice (de pildă, personajul Ion Stratan din *Antimetafizica*. Nichita Stănescu însoțit de Aurelian Titu Dumitrescu; autografele lui Nichita Stănescu pentru Ion Stratan din patrimoniul bibliotecii „Nicolae Iorga”; interviul pe care Ion Stratan i-l ia lui Nichita Stănescu în martie 1983), exegetice – de felul studiilor și „rostirilor” lui Stratan la *Zilele „Nichita Stănescu”*, desfășurate alternativ la Ploiești (în anii pari) cu *Colocviile „Nichita Stănescu”* – începând cu 1984 – și până în 1990 – fără a se limita la acestea. Am păstrat doar un portret al lui Ion Stratan realizat de Nichita Stănescu, cu o dedicație („o cetire a elevului Stratan/ de către elevul Stănescu/ în anul 1979”), probabil prima „urmă” a relației dintre cei doi; desenul este publicat în 1988.

De precizat că Ion Stratan nu a inclus vreodată în volumele sale personale aceste poeme circumstanțial- omagiale de mai jos.

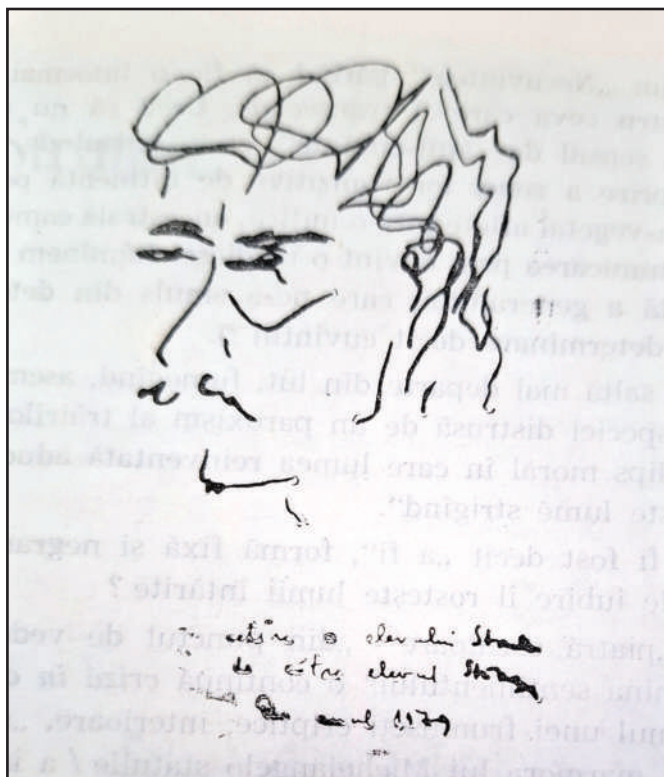
NICHITA STĂNESCU DESPRE ION STRATAN DESPRE NICHITA STĂNESCU

[„Eu cred că știi și tu...”]

Către poetul Ion Stratan

Eu cred că știi și tu cum am aflat și eu
că zace-un spânzurat și se împute
sub fiecare frunză verde a privirii.
Hai să plecăm din toamna asta înstelată
a stelelor ce ne sunt semn orbirii
și dacă trupul meu prelung în înnegrire
e înspre trupul tău ce stă în vinețire
și dacă vinerea a mea spre joia ta
s-ar arăta
să știi și tu cum știu și eu
că e un spânzurat 'napoia frunzei
ce cade galbenă și blestemat
pe pântecul lehuzei.

(*Suplimentul literar-artistic al Scînteii tineretului*
(SLAST), II, nr. 56, 17 octombrie 1982, p. 7, în grupajul
„Poezii impersonale”)

[„Oase care-nmuguresc...”]

Se dedică poetului Ion Stratan

Oase care-nmuguresc cu vrejuri
of, voi stâlpi cu umbră peste ale mele văzuri
O stafie umblă
de-mi căzură din gingie
osul dintelui cel mușcător
care os să fie
până le omor
Și în genere generalule
eu smulg de pe dumneata câmpul de luptă

iunie 1983

în vol. *Nichita Stănescu – frumos ca umbra unei idei*,
Editura Albatros, 1985, alcătuit de Constantin Crișan,
p. 432

[„Se dezgălbenea de galben”]

Se dedică poetului Ion Stratan

Se dezgălbenea de galben
paltinul din paltin
se dezalbăstreau de stele
cerurile mele
se desfigurase iarba
ea era desfigurată
verdele era ca plata
unei săracii acerbe
Se desfigurase luna
și mult mult se micșorase
Mică câtă este pruna
adumbrită de mătase
Se desfigurase însuși Domnul
Domnul Domnul Dumnezeu
eu căzusem precum podul
sub un cal

iunie 1983

în vol. *Nichita Stănescu – frumos ca umbra unei idei*,
Editura Albatros, 1985, alcătuit de Constantin Crișan,
p. 433

Către Ion [„Dezghesuisem din mine animalele pe toate”]

Se dedică poetului Ion Stratan

Dezghesuisem din mine animalele pe toate
le dasem tuturor libertate
pe elefant la elefantă
pe un atlant la o atlantă
și umbra care încă o lăsam
bătut de un apus de soare
părea un șarpe pe un ram
sau un soldat ucis prin spânzurare
Timpul izbea în mine ca o tobă
vroia să-mi ieie praful
dar eu eram mai cald decât o sobă
mai singur decât vraful
de pietre ale piramidei

în caietul-program al *Festivalul de poezie „Nichita Stănescu”*, Ploiești, 7-9 decembrie 1984, p. 38

Către Ion [„De ziua ta, ți-am cumpărat un trup de rezervă”]

Se dedică poetului Ion Stratan

De ziua ta, ți-am cumpărat un trup de rezervă
un femur și un ficat, să fii, bărbatule, Minervă
la tine rege în palat
când te mai doare altceva decât cuvântul
ți-am cumpărat din cimitire
osciorul și și mormântul
de nemuire
Dar numai el cuvântul, el să nu te doară
nu am nimic de-nlocuit pentru ce urlă el
Am vrut să-l cumpăr pe un miel
de drag de tine, însă ei
mi-au spus:
Nu vindem noi cuvintele pe miei.

în mapa *Zilele poeziei românești „Nichita Stănescu”*,
Ploiești, 1988, p. 64, cu precizarea: „poem inedit comu-
nicat de Ion Stratan”

ION STRATAN DESPRE NICHITA STĂNESCU DESPRE ION STRATAN

Între Atlantida și Utópia

Între aldine și undă
între aflux și uimire
între ademenire și umblet
între acum și ubicuu
între alogiu și ulm
între antracit și urmare
între alabastru și uscat
între Atlantida și Utópia

în vol. *Nichita Stănescu – frumos ca umbra unei idei*,
Editura Albatros, 1985, alcătuit de Constantin Crișan, p.
278

Nichita (oedip)

Credeai tu că lucrul care se petrece
nu se petrece? Frunzele s-au îmbrăcat
repede, zăpada s-a dezbrăcat încet.
Mama a aflat. Nu se poate urca ceea
Ce se coboară, nu se poate urca.

Ceea ce trebuie lăsat trebuie lăsat,
Cu muntele se srobește valea, nu cu
Mintea, ceea ce se întâmpla

Creierile noastre torc acum singure
Gheața. Cu moartea se întâmpină
viața, nu cu viață. Liniște e un cuvânt
zgomotos.

Nichita (ahileic)

Cântă zeiță mânia ce-a prinse pe-Ahil Peleianul
patimă cruntă ce-aheilor mii de necazuri aduse

Și cântă zeiță mânia ce-aprinse timpiul sub forma
Numită viață. Și mai cântă ce am făcut noi din ea.

Nimic. O grămadă de versuri pe care o cântă acum
Copiii? E mult, e puțin. Poate totul. Nu, să câști și

Ce nu am făcut, poate am avut prea multe cuvinte.
Sau

Nichita (hamlet)

Și trupul tău este ca o creangă ușor
zgândărită de un dinte de lapte

Nubilă este ispita posibilului

E greu să pui un cuvânt în locul feței.
Nu mai sunt multe primăveri, viscolește
pe foaie

Nubilă este ispita posibilului

Te simt mai îngrijorat ca oricând
În mână ții un mort mort.

în *Viața românească*, an LXXXVIII, aprilie-mai 1993,
nr. 4-5, p. 15, trei poeme sub genericul „Nichita Stănescu
– 60”

Laurian Stănescu, Nichita Stănescu și Ion Stratan: trei poeți de dreapta. Țigara le „trădează” orientarea

Opera Magna Ion Stratan consacrarea memoriei în canon

Este o bucurie autentică și o emoție aparte să anunțăm instituirea, în premieră absolută, a Premiului Opera Magna „Ion Stratan” 2025, un eveniment cultural organizat de Casa de Cultură „Ion Luca Caragiale” a Municipiului Ploiești, în parteneriat cu Uniunea Scriitorilor din România. Acest demers, în egală măsură simbolic și axiologic, vine să consacre nu doar o memorie, ci și o hermeneutică a operei și destinului lui Ion Stratan, poet incandescent, spirit avangardist și conștiință critică a unei generații care a rescris paradigmele lirismului românesc contemporan. Stratan (Izbiceni, Olt, 1955 – Ploiești, 2005) a trăit și a creat sub presiunea istoriei și a sinei: după un obstacol decenal impus de autorități, el izbutește să publice cu febrilitatea adâncului său poetic. Debutul său din 1981, cu *Leșirea din apă*, urmat de o serie impresionantă de volume, i-au adus recunoaștere critică, nu doar pentru prospețimea imaginii poetice, ci și pentru capacitatea de a transforma durerea, melancolia și fragilitatea într-un discurs ontologic situat între absurd și transcendere. A fost apreciat ca unul dintre cei mai însemnați poeți ai generației '80, un continuator al marilor tradiții, dar și un sculptor al limbajului ce a cultivat paradoxul, intertextualitatea și reverberația mitologiei personale. Instituirea premiului marchează o dublă circumstanță de rezonanță: șaptezeci de ani de la nașterea poetului și două decenii de la plecarea sa spre absolut, un interval care transfigurează memoria în tradiție și tradiția în canon. În epoca actuală, când discursul literar se confruntă cu

presiunea mediatizării și tentația efemerului, evocarea lui Ion Stratan devine un act de recuperare a autenticității, o restituire a verticalității estetice și un exercițiu de fidelitate față de textul viu, capabil să iradieze peste timp și să regenereze sensibilitatea critică. Premiul Opera Magna este conceput ca un gest de consacrare pentru un autor de prestigiu, a cărui creație se inserează organic în acest orizont axiologic, validând ideea de continuitate, transcendență și canonizare literară. Pentru instituția noastră, această distincție nu reprezintă doar o datorie de onoare față de memoria unui mare poet ploieștean, ci și o formă de dialog intergenerațional, în care critica literară, hermeneutica poetică și exigența estetică converg întru edificarea unei culturi a duratei. Parteneriatul cu Uniunea Scriitorilor din România, alături de implicarea majorității instituțiilor de cultură din Ploiești și din județul Prahova, certifică importanța operei lui Ion Stratan și conferă proiectului legitimitate academică și consacrare națională, așezându-l pe coordonatele unui act cultural de referință. Nu întâmplător, Premiul Opera Magna „Ion Stratan” va fi oferit în cadrul Taberei de Creație Literară „Ion Stratan” 2025, ediția a V-a, pe data de 2 octombrie 2025, în Sala Marea Unire a Palatului Culturii din Ploiești – un spațiu simbolic, propice marilor consacrări și dialogurilor fertile dintre memorie și actualitate.

Marian Dragomir

Director al Casei de Cultură „Ion Luca Caragiale” Ploiești

Remember Ion Stratan (Nino) (II)

Daniel PIȘCU

Nu-i pot uita nici pe chinezul „liberal-libertin” Fu, care mi-a dat adresa lui din Pekin (Beijing) în eventualitatea că voi ajunge cândva pe acolo, pe unguroaica-româncă Flori, sau pe sârboaica-tot româncă, Ofelia, cu care eu și Nino ne intersectam deseori, sau pe poetul român din Voivodina sârbă, Ioan Flora, pe atunci doctorand la București, de care fusesem cucerit la maximum, mai ales după lectura volumului său *Lumea fizică*, dăruit cu autograf, Flora fiind și el un mare admirator și prieten al lui Nichita pe care-l frecventa ca atâția alți scriitori români și, văzându-l așa pasionat de necuvântătorul Nichita, împreună cu dragul confrate Viorel Padina (pe care-l vizitam des în camera lui de la 6 Martie, cu un etaj mai sus decât a noastră, cameră unde-și scria și ținea cu atenție cărțile, și în special o biblie, cu paragrafe subliniate cu roșu; cred că nu e cencălist care să nu-și amintească cel puțin versul său celebrisim, obsedant, hipnotizator, șopârlesc în acele vremuri: ”să înceteze vârful cu dor viitor la magazinul cocor”), la fel de fidel nichitan, deci împreună cu el i-am și luat poetului bănașean un interviu, rămas, însă, până azi nepublicat. Nu-i omit nici pe cehul Knoll Adolf sau pe rusoaica Svetlana, de care eram atrași atât eu cât și Nino, mergând de câteva ori și la **Clubul** studenților sovietici de pe lângă Aleea Alexandru, unde vizionam alături de alți colegi de diferite naționalități filme rusești foarte faine, descuiate atât ca mesaj cât și ca stil, toate agapele de aici fiind încurajate cu câte o prăjitură însoțită de un pahar de vodcă, liniștit cu lămâie... La final de facultate, Svetlana cu Adolf, studenții de 10, s-au și căsătorit, optând, indubitabil, pentru Praga... Vreau să-i pomenesc și pe alții, pe fiul Regelui-Președinte Bokassa, al Republicii Central Africane, cazat nu la vreun hotel de lux, ci într-o cameră obișnuită, ca ale noastre, și pe care alt coleg român de-al nostru, de-o inteligență bulversatorie, Ivan Gheorghe (zis de noi Ivan Kastelka, utilizatorul de multe nume exotice, pentru a-și impresiona profesorii, umilindu-i la greu, prin vehicularea a tot felul de scriitori străini, în special nordici, cu nume radicalizate în: *en, sen, son, ainen* etc., despre care dascălii cu pricina nu auziseră... sau poate că acel Kastelka era pseudonimul său literar, bănuială, atât din perioada grozăveșteană cât și în cea de la Kogălniceanu, fostă 6 Martie, căci, de, nu era, cred, student la filologie care să nu scrie...) îl șicana continuu, făcând tot felul de glume pe seama lui, aruncându-i pantofii (plasați barbaric în fața camerei) pe traseul coridorial dintre scări, de la etajul trei, până la parter, celebrul fiu al regelui fiind nevoit astfel să coboare

sistematic pentru a și-i recupera. Și eu și Nino îl încurajam pe Ivan să perseverze în șotiile lui. Revin la Nino, care trecea zilnic pe la mine raportându-mi despre escapadele sale amoroase, cum era cea dintr-o noapte, pe la ora 4-5 dimineața, fericit că și-a îndeplinit dorința de a ajunge în oraș în camera unei cunoscute, frumoasă și talentată studentă la Arte, Nino înnebunindu-mă prin repetarea nesfârșită dar victorioasă și cântată: „...și ce sâni mari avea!... mamă, ce sâni!..., ce sâni!...”. A doua lui cucerire povestită voalat era cea a unei studente din Tanzania, pe care și eu pusesem ochii mai înainte, dar plasându-i-o lui cu încurajarea că e mișto, cool, o fată de culoare... Nu mă întind mai mult, amintind doar în treacăt și de relația cu o americană, pasageră prin căminul nostru, de care se îndrăgostise până la punctul de a pleca împreună cu ea în SUA. Nu a plecat, lucru pe care la 6 Martie l-a regretat enorm. Și avea dreptate: poate acolo, altul ar fi fost destinul său... Cu Nino, înainte de a ne citi rând pe rând din creațiile noastre literare, așa cum avea să se întâmple când decidenții cu repartițiile au blocat locuirea românilor cu străini și ne-au transferat la căminul azi zis Kogălniceanu, am interacționat rareori critico-literar. Îmi aduc aminte ce fericit era pentru că găsisese un cuvânt scilicet pentru un poem de-al său: „*frumșață...*”, în loc de „*frumusețe...*”. Era așa de fascinat că îi ieșise, încât mi-l fredona excesiv: *frumșață, frumșață...*, sintagmă inclusă în cele din urmă în inegalabilul său „Pentameronul” din volumul colectiv *Aer cu diamante*. Nu am vrut să-l dezamăgesc, dar eu simțeam că sună mult mai bine: „*frumusețe*”... Înainte de toate acestea, prima noastră cazare fusese pentru vreo două luni la căminul Panduri, unde locuiam cam 20 de studenți într-o cameră, ca în armată, lucru care pe mine mă oripila, salvându-mă din acel coșmar cameralo-cazon doar el, cu poantele și atenția lui fină, văzându-mi inconfortul psihic și intuind că eram afectat tare, încercând în fel și chip să mă destindă. Așa cum mă ocrotea și un *frate*-camarad din armată, Radu Drăgulescu, sergent și baștan în unitatea militară de la aerodromul de la Cîmpia Turzii, de dinainte de facultate, până ca eu să preiau funcțiile preferențiale de furier, curier și chioșcar... La Panduri, ca să mă/ne abată de la tristeți „*ne/provinciale*”, acest Radu mă/ne coopta în activități șahistice și de bridge (juca șah și în Cișmigiu, pe bani, cu diferiți pasionați ai acestui „sport al minții”, mai ales seniori. Și grație minții sale strălucite, imbatabile, de matematician hârșăit, cu morbul de a da examene la Facultăți diverse, câștiga mereu, trăind pe picior mai mult decât rezonabil, deși cartela și cazarea ne erau asigurate gratis ca bursă de la Universitate la mai toți cu mediile de

peste 8). Revin la Grozăvești... Nino era și un sportiv extraordinar: mânca baschet, fotbal, volei, și mai ales tenis de câmp *ca pe pâine*. Ieșea la meciuri periodice cu Fifi, un alt băiat extraordinar, dotat cu un șarm deosebit, o energie și o dezinvoltură, cu un *fairplay* idem, student în ultimul an la Istorie, și el cu succes mare la gagici, amândoi confruntându-se cu orele pe maidanul-teren de sport din spatele căminului. La final, după ce Fifi terminase facultatea și devenise profesor, ne mai vizita mărturisindu-ne dezamăgit că în studenție avea mai mulți bani decât acum, când activa în Învățământ.

Aveam prieten bun și pe Luigi Contrino, un italian doctorand tot la istorie pe care Nino nu-l prea băga în seamă, spre deosebire de mine, care mă lasam portretizat de acuarelele și portretele sale. Avea Luigi și un interes deosebit pentru reptile, cu care era umplută camera sa și care și mie îmi repugnau la maximum. Luigi avea mereu ca însoțitor și un doberman de care nu se despărțea nici în tramvai sau autobuz în escapadele sale prin oraș, în căutarea alesei sale, pe care și-o dorea a fi neapărat româncă; avea și o flebețe și pentru tot ceea ce era armenesc, de la limbă, pe care o studia cu acribie, până la cultura și civilizațiile ezoterice ale altor nații. Din păcate, Luigi nu a reușit să cucerească o româncă (mi-a povestit cândva că o frumusețe neaoșă, care îl cucerise, chiar în momentul apogetic, ascultând radioul i-a zis: „...auzi ce zice la radio?...”, și totul s-a năruit...). Iar Luigi cel bizar, cu barba lui imensă și fin prizator de tutun, lucru la care mă inițiasem și pe mine, în lunga sa perioadă de prelungire a statului și statutului său ca doctorand în România, s-a întors până la urmă în Italia lui natală. Nu pot să-l uit nici pe dragul Bușu Mihale, de la engleză, care îmi liniștea stările de spirit mai puțin bune și la imboldul căruia am făcut și eu un curs de ghizi O.N.T., el practicând de mult timp, mai ales în vacanțe, această *profesie* turistică. Și nici pe Lenin, da, Lenin, studentul la geologie, originar din Peru, expulzat din URSS spre final de stagiu acolo pentru că se bătuse într-un local cu vreo 4-5 ruși, printre care și milițieni, pe care-i anihilase grație priceperii sale ca judokan și karatist de clasă... Fapt pentru care putea face câțiva ani de pușcărie, poate chiar prin Siberia, dacă tatăl său, mare mahăr în partidul comunist și ministru în Peru, nu ar fi intervenit și nu l-ar fi *forwardat* în România cea primitoare. Dar Leninul acesta, pe trei sferturi incaș, de o energie debordantă, nu uitase marea țară, fiind în relație cu Elena, o rusoaică ce mi se părea anostă, dar de care el se îndrăgostise la nebunie, și atunci când a surprins-o cu un arab, a făcut mare scandal în cămin, mărturisindu-mi sincer și atașant că el nu acceptă așa ceva, că: „Daniel, eu am sânge de latin și de incaș, nu uita asta!..”, ea să-mi facă

asa ceva!..., nu pot lăsa...”. Lenin frecventa cam rar cursurile la Geologie și avea multe absențe, fiind pasibil cu un retur și din România. Nu mai știu ce s-o mai fi întâmplat cu el dar nu puteam rămâne impasibil la viața peruanului Lenin, doborât de atâtea probleme, și m-am oferit să mă duc la Rectorat ca să vorbesc cumva cu bagajul meu de empatie și s-o înduplec pe tov. Prorector să nu-i ia în considerare absențele sau măcar să i le micșoreze numeric, implicarea mea dovedindu-se până la urmă deloc reușită. Și, apoi, da, cubanezii și cele două surori tot din Havana (numele acestora scăpându-mi pentru moment), Lazaro și Narciso Francisco Sotolongo, toți de la română (cu cel din urmă traducând, mai mult el, desigur, mai puțin eu care stăpâneam doar după ureche spaniola, pe poetul cubanez Adolfo Suarez Rodriguez, a cărui carte *Lettras Fiera*, mă cucerise, după ce o cumpărasem de la o librărie bucureșteană, sperând amândoi că va fi editată și la noi, lucru care n-ar fi fost imposibil, în urma unei discuții prietenești dintr-o pauză, la facultate, cu Romul Munteanu, proful nostru de comparată și director la Editura Univers. Dar n-a fost să fie!..., Narciso întorcându-se în minunata sa insulă din Atlantic cu tot cu traducerile respective). Despre toate astea Nino știa pentru că ne povesteam reciproc ce am mai făcut, deși el era mai tot timpul plecat de la cămin... Mai e ceva de spus: despre atmosfera de la cantină, când mulți dintre noi *faceam banda*, adică atunci când ne îmbelșugam meniul cu ce rămânea prin farfuriile colegelor cantinare care, pentru siluetă sau din alte motive, nu se atingeau de unele alimente: prăjituri, pârjoale cu piure, orez cu lapte etc., lăsând vesela să curgă pe jumătate plină pe banda rulantă ce transporta farfuriile la spălat, lucru pe care-l făceam tot noi studenții, printre altele, când eram programați lunar de serviciu la o *muncă patriotică* ad-hoc, la cantine. De nenumărate ori l-am ajutat și eu pe Nino care nu avea tupeul și curajul, nepăsarea, *m'en fichismul* la prejudecățile mentalitare cu care eram dotați printre alții și eu, culegând de pe bandă tot tacâmul rămas cu bunătăți intacte și ducându-i-le la masă, unde ne ghiftuiam bine. Mai realizez acum că nu l-am văzut pe Nino niciodată la discoteca studenților de la Preoteasa. Eram *grupir* toți luniștii doar la ședințele de cenaclu și, în serile când acesta nu se țineau, la cele de la redacția revistei menționate, pentru pregătirea numerelor ce aveau să apară. De multe ori, și la Grozăvești și la 6 Martie, nu știam precis pe unde mai hălăduia Nino, cel care, așa cum noi îl alintam cu un nume latinesco-spaniolo-italian, și el ne apela pe mulți cu adresarea Danino, ceea ce mie mi se părea ceva normal pe atunci, nu și acum când nu-mi pot explica cum se ajunsese la această onomastică. Să nu uit, trecând în alt registru *memorial*:

Nino e cel care m-a purtat cu el și la cenaclul „Luceafărul”, undeva prin zona Aviatorilor, cenaclu girat de Aurel Dragoș Munteanu (ajuns ulterior, postrevoluție, ambasador al României la ONU) și unde cel mai cu greutate părea a fi Dorin Tudoran. Și tot la acel cenaclu l-am întâlnit pentru prima și singura dată pe Petru Romoșan, venit într-o permisie din armată, îmbrăcat în uniformă militară. Tocmai îi apăruse minunata carte: *Ochii lui Homer* și era privit/ primit ca o mare și promițătoare vedetă. Și cu asta am cam epuizat cât am putut perioada grozăveșteană... Restul l-am cuprins destul de amănunțit în mica mea proză experimentală: *Cel mai mare roman al tuturor timpurilor*. Totuși, ca niște completări necesare acestui medalion literar dedicat lui Ion Stratan, nu pot să nu mai scriu câteva rânduri despre cum el, ca să prindă cât mai mult timp în București și să-și continue periplul său, inclusiv cel literar în Capitală, unde tot ce mișcă în țara asta era imperios necesar, a reușit să facă rost de un certificat medical (doar pentru un an, însă) ca să repete anul. Așa că și-a lungit perioada de studenție, bucureștenizare, boemă, absolvind facultatea la un an după noi ceilalți, colegii lui de grupă, fiind repartizat în 1980 într-o localitate obscură, ca mulți alții dintre noi, el, în județul Buzău. Din această cauză contactele dintre noi, niște gemeni, chiar siamezi așa zice, pe undeva, prin alura fizică, fire și temperament și pe care soarta i-a făcut să se intersecteze pentru un timp de vis, au încetat. Din ce cauză, cu adevărat, nu-mi dau seama nici acum. O singură dată ne-am mai văzut până la sfârșitul lui tragic: la MNLR (Muzeul Național al Literaturii Române) în sala *Rondă*, cu ocazia lansării în grup a colecției „Poeti optzeciști” inițiată de Gellu Dorian la editura „Axa” din Botoșani unde am publicat volumul *Titlul poemului este aforism* printr-o conjunctură favorabilă mie, Alexandru Mușină propunându-mă pe mine în locul rezervat lui, el neavând pregătită o carte și, pentru că, având un *deadline* la prima tranșă de opt poezi aici, partea a doua am scris-o într-o singură noapte, așa cum fusese prin 1979 și pentru primul segment al *Titlului*... (care printre altele a fost răsplătită cu premiul ASPRO pe anul 1997 de un juriu de la secțiunea experiment, format din Gheorghe Crăciun, Alexandru Mușină, Caius Dobrescu și Gheorghe Iova). Acolo, la MNLR, i-am revăzut și pe Traian T. Coșovei (cel care în întâlniri colegiale, când era nemulțumit de ceva își plasa sintagmele sale inconfundabile: „Mai bine m-aș fi născut în Videle!...”, „zăpadă..., zăpadă..., puțină tautologie...” sau *beat* englezescul: „Once I was owl and I was wise!...”), pe Bogdan Ghiu (la domiciliul căruia, într-o cameră închiriată de el, într-o zi, ne-am adunat mai mulți cenacliști ca să punem la punct o strategie de promovare, fiind vorba, dacă

fotografie de Tudor Jebeleanu

îmi amintesc bine, de o emisiune TV la care urma să participăm mai mulți tineri scriitori), la fel cum se mai întâmpla și în minuscula mansardă unde stătea, tot cu chirie, Doru Mareș, cel cu mare succes la fete și psihanalistul literar de serviciu al Cenaclului, pe Adrian Alui Gheorghe, Nicolae Sava și Radu Florescu (triada de la Piatra Neamț), Liviu Ioan Stoiciu și Cassian Maria Spiridon... și cu Nino, față de care aveam după repartiție o culpabilitate inexplicabilă, deoarece, poate, devoalasem *ex abrupto* prea multe în romanul pomenit mai sus, fapt care, bănuiesc, l-a deranjat episodic. Moderatorul a fost directorul de atunci al MNLR-ului, Alexandru Condeescu, cu care am interacționat fugitiv cu privirile și cu un salut la fel, cum avea să se desfășoare de altfel întreaga întâlnire, cel puțin pentru mine... L-am văzut aici pentru ultima oară pe Nino într-o încăpere alăturată, la o masă plină cu licori anturate de fursecuri și sărățele, conversând amical cu Nicolae Breban, Condeescu și Coșovei, eu părăsind fraudulos locul acela ce-mi repugna *je ne sais pas pour quoi*, grăbit să ajung liber, afară, fără a fi obligat la conveniențe de conjunctură. Am realizat atunci că poetul oarecum *vates* – Ion Stratan căzuse într-o degradare fizico-medicală ce îmi cauza un fel de „mal de vivre”. Acel coleg, prieten și mare poet, de o frumusețe deosebită, cu un mers și alură tinerească de sportiv performant ajusesse la o

greutate și declick figurativ inimaginabil cu ani în urmă. *Tempus nostrum* o luase înainte prea rapid. Unde, Doamne, era acel Nino cu care am fost împreună la preafrumosul și marele Nichita, unde era autorul *Ieșirii din apă* – prima sa carte pe care o am cu semnătura sa frățească, cel cu care am împărțit camera de cămin la 6 Martie pentru doi ani, cel care în timp ce Nichita făcea din cuvinte fulgi de stele, metaforizante, îngerești și uluitoare, Nino dantela și el instant minunății lingvistice cu vorbele prin jocuri, limerikuri și artificii spontane, incredibile, făcându-le să zburde și să se comporte ca niște bile de billiard și scoțându-te prin aceasta din negurile în care ai fi fost instalat leneș, comod, confortabil, și pe care el, toate acestea, ți le împrăștia și împărțea *al ultimo minuto*, cu o o inteligență și o lejeritate ludică verbală uluitoare, aducându-te într-un fel de lumină de bună stare compensatorie.

În generosul, săritorul, elegantul, sensibilul, discretul și finul, totodată pișicherul și indecisul Nino, se ascundea un mare copil, avalanșat câteodată de nesiguranță și de o

retragere în sine, de o *accedere inversă* în/la placenta maternă, de o dorință de a se ascunde de el însuși în propriul corp ca acel personaj din poemul lui Ion Barbu: „trup sfânt și hrană sieși, Hagi rupea din el...”. Ne-am ajutat enorm în momente mai grele unul pe altul și-mi fac mea culpa și acum, târziu, că nu am păstrat legătura cu el, așa cum s-a întâmplat parțial și cu minunatul de „Chiar El” – Șerban Tomșa, prozatorul, al *treilea geamăn* din perioada „6 Marțiană”. Da, regret că nu am avut aplecarea să-i răspund măcar și la singura scrisoare pe care o am de la el, răvășitoare, mult dureroasă. Mai adaug doar că eu cred că l-am înțeles perfect, mai bine decât oricine altcineva, atât în ce-l privește ca persoană apropiată în diferite contexte, cât și în ceea ce a scris, citindu-l mult și cu atenție și subliminal, printre rânduri, de multe ori dificil descifrabile, dar care au ajuns, însă, la mine, *plenary*. La fel ca în cazul tuturor celor care au ținut la mine sincer și m-au iubit cât de cât, așa cum am ținut și i-am iubit și eu, interacționând reciproc cu fapta, cu vorba, cu gândul, cu toți cei în viață sau cu toți cei dispăruți acum. **Requiescat in pace!**

O SCRISOARE DE LA NINO

Ploiești–28 sept. 1981

Dragul meu Daniel,

Voiam să îți scriu mai de mult, dar nu puteam să-ți spun nimic precis despre rezolvarea repartiției și despre starea mea de sănătate, fiind încă în tratament.

Am trecut printr-un an foarte greu din acest punct de vedere și încerc încet, încet să mă refac. Am avut tot felul de șocuri – de la o grămadă de gesturi de la așa-zișii „prieteni”, până la probleme cu școala.

Tu ce mai faci? Ai grijă de sănătate, nu te enerva pentru tot ce crezi că merită, pentru că, dincolo de reaua intenție a multora, multe lucruri trebuie ignorate.

Eu încerc să nu mai pun la inimă fiecare zvon sau bîrfă pentru că asta este specialitatea – și singura ocupație – a cîtorva dintre cunoștințele noastre comune. Aici la Ploiești, este foarte mult zgomot și sunt cu nervii în pioaneze. Sper că măcar de așa ceva ești scutit.

Încerc să obțin o detașare din comuna Lopătari – în nordul jud. Buzău – unde am fost repartizat. M-am întâlnit cu Radu Călin Cristea și am vorbit cu multă plăcere despre tine, despre noi.

Cu scrisul stau așa și așa, îmi este foarte greu în starea în care mă aflu și mi-e teamă să mă preocup prea mult, din „motive de sănătate”. Stau aici, singur cuc și mă mai uit peste o carte, mai citesc un ziar și ascult radio.

Sper ca starea de gol sufletesc să treacă și de fapt nu știu cum e mai rău – în mijlocul unor oameni oricum discutabili (nimeni nu e perfect) sau singur fără să pot schimba o vorbă aproape cu nimeni.

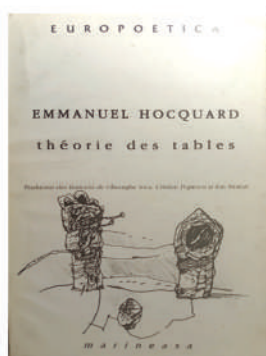
Dragul meu, ai grijă de tine. Cred că vorba „sănătatea e mai presus de toate” nu e o prostie.

Mă gîndesc des la tine și mi-ai face o mare bucurie dacă mi-ai scrie.

Al tău, cu dragoste,
Nino

AIDE-MÉMOIRE PER AMOREM

NR. 54 (223) - OCTOMBRIE 2025

*Tabăra de creație literară
Ion Stratan*

EDIȚIA A V-A

2-5
Octombrie 2025
Ploiești

Poeți participanți:

- Adrian Zăinescu - Galați
- Firiță Carp - Galați
- Sorin Despot - București
- Ioana Tătărușanu - București
- Amelia Stănescu - Constanța
- Iulia Pană - Constanța
- Gina Zaharia - Bacău
- Silvia Bitere - Constanța

Coordonator local:
Conf. Univ. Dr. Marius Nica

În pragul unui nou mileniu

Reflecții despre trecutul recent al teatrului „Toma Caragiu” (1)

Lucian Sabados

Ajuns cu povestea teatrului ploieștean în vara lui 1991, la momentul demisiei directorului Ioan Dan Nicolescu, pentru autor, totul devine cumva mai... personal, solicitând un efort de obiectivare în analiză. Și asta pentru că, din momentul 20 iulie 1991 am devenit direct implicat în această poveste, prin numirea mea, la început cu caracter interimar, în funcția de director general al teatrului, de către Ministerul Culturii, la acel moment autoritatea tutelară a teatrului.

Numirea mea a survenit într-o situație aproape identică cu cea din urmă cu două decenii, cu care s-a confruntat artistul poporului Marcel Anghelescu. La acel moment Maestrul era lipsit de regizori disponibili și cooperanți, motiv pentru care s-a văzut nevoit să-i suplinească și să monteze el însuși câteva spectacole.

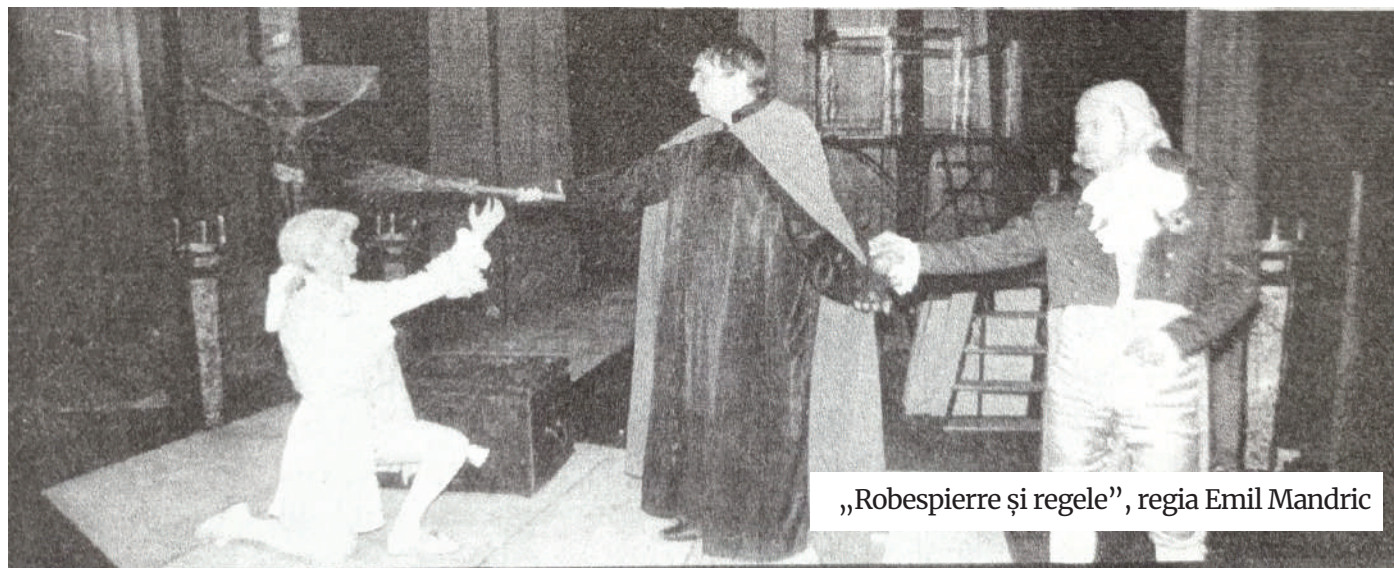
Pe fondul acestei situații obiective și al penuriei de personal artistic, mi-am asumat, din vocație dar și din imperative culturale regia la două comedii, care ulterior s-au dovedit de mare succes și anume *Arta adulterului* (*Pensiunea MIMOZA*) al lui Pierre Chesnot și rafinatul text

Nud cu vioară al britanicului Noel Coward, montate consecutiv în câteva luni. Scenografiile acestor două spectacole au aparținut lui Victor Munteanu, respectiv reductibilului cuplu artistic Anca și Daniel Răduță. În cele două premiere, alături de actorii de forță ce rămăseseră în teatru, precum Corneliu Revent, Dumitru Palade, Lucia Ștefănescu, Raluca Zamfirescu, Dana Bolintineanu, Alexandru Pandele, Valentin Popescu, Mihai Coadă, Olga Dumitrescu sau Carmen Ciorcilă, au debutat și s-au afirmat cei mai recent încadrați: Ilie Gâlea, Ionuț Antonie și Simona Stan. În cazul spectacolului *Nud cu vioară* rememorez cu mândrie un moment mai rar pentru un teatru din afara Capitalei, și anume prezentarea acestuia pe scena mare a Naționalului bucureștean!

Tot din această perioadă reținem două spectacole reprezentative, comedia *Din prea multă dragoste* de Somerset Maugham și comedia romantică *Dragă mincinosule* de Jerome Kilty, ambele în regia Nicoletei Toia, iar cel din urmă ocazionând reîntoarcerea în teatru a mării actrițe Margareta Pogonat, după o absență de peste zece ani.

„Aniversarea”, regia Emil Mandric

„Robespierre și regele”, regia Emil Mandric

Alte titluri importante ce au consolidat procesul de recristalizare a trupei și de re-modelare a direcției artistice și repertoriale a teatrului, mai ales în condițiile dificile de functionare a vechii săli de spectacole, au fost *Robespierre și regele* (o revenire în circuit a marelui dramaturg D.R. Popescu), spectacol marcant în regia lui Emil Mandric (și el revenit în schema teatrului), cu scenografia lui Mircea Râbinschi.

Se cuvine a fi menționat tulburătorul spectacol cu piesa *Toți erau fiii mei* de Arthur Miller, în regia lui Yanis Veakis, ce a consolidat un cuplu actoricesc antologic, Margareta Pogonat – Corneliu Revent, ei înșiși foști colegi de grupă la IATC și apoi de debut pe scena Teatrului din Botoșani, alături de profesorul lor, regizorul și minunatul pedagog Ion Șahighian.

Tot în stagiunea 1992-1993 eu am realizat primul spectacol din integrala mea Beaumarchais, cu *Bărbierul din Sevilla*, ce a consemnat debutul Floricăi Dinicu pe scena ploieșteană precum și impunerea lui Mihai Coadă în prim-planul trupei.

Stagiunea 1993-1994, ultima desfășurată în vechea sală de spectacole, a adus alte câteva premiere ce și-au pus amprenta artistică și valorică a noii direcții stilistice și tematice a teatrului. Această nouă strategie artistică viza valorificarea unor texte și a unor autori fundamentali pentru istoria teatrului în viziuni regizorale moderne, care să „rimeze” cu noile energii, valori și așteptări ale unui public și ale unor artiști ce își doreau să iasă definitiv din anumite încorsetări și condiționări ideologice.

Spectacolul *Julia* de Somerset Maugham, în regia lui Emil Mandric, pe lângă povestea impresionantă și desfășurarea scenografică, a adus și momentul de dezvoltare a noii valori artistice a trupei actoricești, în frunte cu o cuceritoare Margareta Pogonat, alături de dragul nostru coleg Eusebiu Ștefănescu, revenit cu această ocazie în teatrul care-l consacrase.

Un alt spectacol ce a bucurat publicul ploieștean, atât pe vechea, cât și pe noua sa scenă, a fost *Mătrăguna* de Niccolo Machiavelli, în regia artistei și profesoarei de la noul UNATC, Liudmila Szekely.

Stagiunea a fost închisă cu un spectacol curajos, profund și novator ca stilistică, *Aniversarea* cu piesa marelui dramaturg britanic Harold Pinter, în regia lui Emil Mandric, scoțând în relief o trupă actoricească valoroasă, în frunte cu Valentin Popescu.

Cele trei cutremure din anii 1986 și 1990, deși n-au avut urmări atât de grave ca cel din 1977, au deschis totuși vechile răni ale sălii teatrului, șubrezind periculos lojile și balconul. Conducerea teatrului a întreprins repetate intervenții pentru efectuarea unor reparații capitale. Ba, mai mult, proiectul initial al modernizării teatrului, care data de la sfârșitul anilor '80 era tributary unei viziuni arhitecturale specifice acelei perioade, în timp ce trendul noii perioade de după revoluție impunea o regândire și o nouă viziune. Așa că, personal, cu largul sprijin al conducerii din acel moment a Consiliului Județean Prahova (președinte, ing. Costin Hartia) am apelat la valoroșii arhitecți Gheorghe Dumitrescu și Cornel Axinte din colectivul „Consproiect” Ploiești. În data de 1 iulie 1994 au început lucrările de reparație capitală și modernizare a teatrului ploieștean, în antrepriza generală a firmei locale

TC IND. Un gând și cuvânt de mulțumire și către domnul ec. Victor Petrescu, fost președinte al Consiliului Județean, coordonator al lucrărilor în cea de-a doua perioadă a operațiunii și către domnul prof. Horia-Victor Toma, fost primar al municipiului Ploiești, titularul lucrărilor finalizate, întrucât coordonarea teatrului trecuse din subordinea Consiliului Județean în cea a Consiliului Local și a Primăriei Ploiești.

Cu o înțelegere colegială exemplară, conducerea Casei de Cultură a Sindicatelor Ploiești (director Ion Bălcinoiu) a

acceptat ca teatrul să-și susțină activitatea de repetiții și spectacole în spațiile sale, în schimbul unei chirii modice.

Din păcate, dintre spectacolele ce figurau pe agenda teatrului nu puține n-au mai putut fi adaptate, în vederea reluării, pe scena Casei Sindicatelor!

În toamna anului 1994, trupa teatrului s-a completat cu nu mai puțin de... 9 actori din cele mai recente promoții ale UNATC.

Această infuzie de sânge tânăr a constituit un minunat și necesar imbold de creștere a competitivității și valorii trupei. Debutul acestor tineri actori a fost unul „în bloc”, iar prilejul l-a constituit proiectul lui Tudor Petruț (binecunoscutul actor din filmul *Liceenii*), recent întors din SUA după un stagiul de perfecționare, cu textul *Boroboațele* de Molière, cu care teatrul și-a deschis cea de-a 45-a stagiune (1994-1995) la Casa de Cultură a Sindicatelor. Spectacolul a avut un mare succes, fiind unul gen *commedia dell'arte* în ținute de repetiții, bazându-se pe energia, entuziasmul, improvizațiile și pofta de joacă a acestei trupe tinere.

Lui Tudor Petruț i-a urmat un regizor tot din promoțiile recente, Vasile Nedelcu. El și-a asumat o sarcină dificilă; dar seducătoare, pe care a dus-o la capăt cu succes, faimoasa comedie a lui Shakespeare, *Visul unei nopți de vară*, în scenografia Ancăi și lui Daniel Răduță. Spectacolul, modern, rafinat, caligrafiat cu grija detaliului; a fost o minunată ocazie de fuziune stilistică a trupei consacrate a teatrului cu cei tineri.

Stagiunea s-a încheiat cu un mare eveniment, o

adevărată „lovitură” la nivel național. Cu ocazia premierei cu spectacolul *Labirintul* de Fernando Arrabal, regizat de Gavril Pinte, în scenografia Roxanei Ionescu, din iunie 1995, la invitația mea, marele dramaturg francez, un adevărat „monstru sacru” al teatrului modern și contemporan la nivel mondial, ne-a vizitat, timp de 4 zile, într-un periplu Ploiești-București-Ploiești. Subliniez că prezența sa a avut un asemenea impact și ecou, încât conducerea UNITER s-a implicat direct în organizare, iar Teatrul Odeon, în onoarea prezenței lui Arrabal în România a reluat, în vederea unei unice vizionări de gală, spectacolul său *Au pus cătușele florilor* în regia lui Alexander Hausvater.

Revenind la spectacolul nostru *Labirintul*, avându-l în rolul principal, ca invitat, pe Gheorghe Visu, maestrul Arrabal a rămas extrem de impresionat, chiar „zguduit”, după propria sa mărturisire. Se cuvine a fi remarcați toți actorii din distribuție, precum Oxana Moravec, Oana Mereuță, Marian Despina, Corneliu Revent și Dumitru Palade. Un cuvânt de mulțumire și prețuire colegului nostru Mihai Coadă, cel care l-a înlocuit pe Gheorghe Visu, cu har și importante beneficii culturale!

Și o ultimă mențiune, legată de acest episod deosebit: cu această ocazie Arrabal a fost prezent pentru prima oară într-o țară din Sud-Estul Europei!

Mă opresc aici cu primul episod legat de directoratul meu, în speranța că nu am pierdut cursa cu obiectivitatea, și asta în beneficiul unei evocări fără parti-pris-uri a istoriei teatrului ploieștean.

(Va urma)

imagine din „Visul unei nopți de vară”

Amelia Stănescu și cartografia solitudinii postmoderne

Marian Dragomir

În spațiul liric românesc de azi, Amelia Stănescu ocupă o poziție aparte printr-o poetică a contradicției fertile, a ambivalenței între confesiunea intimă și ironia postmodernă, între erosul vulnerabil și sarcasmul ludic, între metafizica solitudinii și precaritatea cotidianului digitalizat. Noua sa carte, *Singurătăți de împrumut*, publicată la Editura Eikon din București, apare într-un moment de intensă volatilitate culturală și se constituie ca un discurs poetic al crizei identitare și al reevaluării unei tradiții feminine pe care poeta o asumă și o destabilizează deopotrivă.

Contextul editorial al volumului este relevant nu doar pentru continuitatea scrisului Ameliei Stănescu, ci și pentru ceea ce criticul literar Ioan Es. Pop a numit, referindu-se la un volum anterior al poetei, o poezie care „creează coduri obscure, se contractă și alunecă spre înțelesuri care scapă percepției imediate, dar, de multe ori, apetitul pentru faptul cotidian, pentru accesibilitate, ironie, autoironie și chiar sarcasm o face pe autoare să execute fotografii la minut, foarte reușite și foarte expresive”. Această observație definește un modus operandi recognoscibil și în *Singurătăți de împrumut*, unde universul liric se desfășoară pe două paliere aparent divergente: explorarea unei solitudini ontologice, aproape tragice, și estetizarea ironică a banalității cotidiene.

Volumul se integrează conceptului „female tradition as feminist innovation”, poezia Ameliei Stănescu nu este un exercițiu de introspecție solipsistă, ci o voce care reconfigurează paradigmele masculine ale erosului și ale creației. Dacă tradiția poetică românească a mizat adesea pe o lirică a bărbatului demiurg sau a poetului-simbol, Stănescu scrie dintr-un unghi subiectiv feminin, destabilizând acest canon și propunând o poetică a vulnerabilității asumate. În poemul „cea mai frumoasă singurătate”, eul liric afirmă: „cu tine am trăit cea mai frumoasă despărțire / în fiecare zi / până se nașteau din nou constelații”. Dragostea nu e aici o plenitudine, ci o despărțire permanent reînnoită, un exercițiu de luciditate și de reconfigurare a limitelor intimității.

Se prezintă ca un jurnal liric fracturat, un colaj de voci, tonuri și discursuri, unde melancolia, erosul, ironia tehnologică și autoreflexivitatea poetică se împletesc. Tema solitudinii traversează cartea ca un filigran obsesiv, cu diverse nuanțe: singurătatea partajată („Despărțiți în-

preună”), singurătatea ca regenerare („despre singurătate scriu”), singurătatea ironizată prin tehnologie („Ți-ai luat abonament la mine?”). În aceste texte, singurătatea nu mai este doar un dat existențial, ci o experiență tranzacționată, o marfă afectivă, un împrumut perpetuu între euri care nu se pot suprapune.

Poeemele Ameliei Stănescu, în ciuda simplității aparente, ascund o structură stratificată. „Vai via, melancolie” reia mitologia romană, invocându-l pe Ovidiu și ars amandi, dar o face într-un registru desacralizant, unde castelul de nisip devine echivalentul precar al destinului amoros. „Din punct de vedere poetic” propune o perspectivă antropologică ironic-deconstructivă: „oamenii sunt cobai cu suflete de împrumut... din perspectiva unei flori, oamenii sunt niște ucigași în serie”. Această poetizare a absurdului și a perspectivelor marginale poate fi citită ca o rescriere feministă a discursului liric, în care obiectele și ființele non-umane capătă voce, subminând centralitatea masculină a subiectului liric clasic.

Tema dragostei, deși omniprezentă, este supusă unei demistificări constante. În „Iubirea se întinde leneșă pe canapea”, erosul e reprezentat domestic, dar violent, oscilând între tandrețe și agresivitate. În „vise.com”, iubitul e reconstruit digital, devenind un avatar între Siri și Pornhub, ceea ce plasează dragostea într-o estetică a simulacrului și a ironiei postmoderne. În „Mai mult ca sigur”, erosul e calificat drept „o investiție proastă”, ironizând discursurile idealizante ale iubirii și transformând relația într-o formă de tranzacție ratată. Această ironie constantă

nu exclude însă momente de gravitate. În „despre singurătate scriu”, eul liric își asumă o tăcere care devine „un nou anotimp”, iar în „Poetul”, actul creator e însoțit de răbdare, tăcere și o anume transcendență: „Poetului îi trebuie întotdeauna timp să se înțeleagă”. În acest sens, cartea devine și o meditație autoreflexivă asupra poeziei, asupra scrisului ca formă de vindecare și de exorcizare. „Te lepezi de poezie?” tematizează epuizarea creatoare, ironizează clișeele inspirației și explorează presiunea actului poetic ca „explozie orgasmică de cuvinte”.

Stilistic se alternează minimalismul concentrat și versurile de tip aforistic cu acumulări baroce și enumerări accelerate. Poemele „despre singurătate scriu” sau „Fără titlu” sunt exemple de condensare lirică extremă, în timp ce „Selfie love / Digital production” sau „Ți-ai luat abonament la mine?” abundă în sintagme juxtapuse, într-o retorică a excesului. Ironia și sarcasmul funcționează ca mecanisme de apărare împotriva melancoliei, dar și ca instrumente de demistificare a discursurilor convenționale despre iubire, libertate, inspirație. De asemenea, intertextualitatea este o marcă puternică a scrisului Ameliei Stănescu. Trimiterile la Ovidiu, Mark Manson, Bukowski, Baudelaire, Ada Milea funcționează nu doar ca aluzii

culturale, ci ca noduri de resemantizare. Poezia devine un palimpsest cultural în care tradiția clasică (ars amandi) se întâlnește cu cultura pop și cu discursul motivațional contemporan. Această coliziune produce o poetică a hibridității, unde cititorul e invitat să navigheze între registrele înalte și cele triviale.

Volumul trebuie citit ca o cartografie a solitudinii post-moderne. Singurătatea nu mai e experiența clasică a izolării romantice, ci un spațiu tranzacționat, un „împrumut” care se distribuie între indivizi, între real și virtual, între iubire și despărțire. Dragostea nu mai e o sursă de plenitudine, ci o negociere ironică, o „investiție proastă”, dar inevitabilă. Poezia nu mai e inspirație pură, ci o muncă obositoare, o „lepădare” și o reîntoarcere permanentă.

Prin toate acestea, *Singurătăți de împrumut* se inserează într-o tradiție feminină inovatoare, în care vocea lirică nu doar exprimă vulnerabilitatea, ci și reconfigurează discursul poetic. Amelia Stănescu scrie o poezie a contradicțiilor fertile: între confesiune și sarcasm, între eros și ironie, între solitudine și comunitate. Într-o lume digitalizată și fragmentată, ea oferă o poetică lucidă și melancolică, dar și ludică și provocatoare, care confirmă originalitatea sa în peisajul liric românesc contemporan.

VOCEA sau Împăcarea cu Ignatul întors din superlativ absolut

Emil Valentin Mușat, *anamneze*, poeme, prefață de Costin Tuchilă,
Editura Leviathan, București, 2023, 84p.

Mihai-Gheorghe MORAR

Volumul pare o artă poetică fluctuând în *scripta continua*, acolo unde a fost cuvântul de la început, confundându-se cu facerea lumii. Eonul divin pregătește plămada tuturor câte există.

Cu siguranță, nu este nevoie de trimitere la dicționar. Vorbim, totuși, despre Platon. Cunoașterea prin contemplare a unor existențe anterioare este ca o voce a nopții în toiul zilei, atât de clar auzită de foarte mulți și ascultată de mai puțini de cât am crede.

Vorbind despre Emil Valentin Mușat este ca și cum aș vorbi despre mine. Mă întreb cum să abordez textul în spaima lui firească, împrăștiată în albul paginilor. Apreciez că se cuvine orice ai putea spune despre acestea. Nu e chiar așa. Postmodernismul liricii sale se refugiază într-un bun-simț cultivat cu multă grijă. Plecând de la vorbe, trecând prin cuvinte, imagini și idei, de la a auzi la a asculta, de la spaima de grotesc la sublim, într-un demers de anam-

neză pură, încalci praguri ritualice: ale nunții, ale morții, ale vieții în paradigma existenței lor.

Orele sunt înaintate pentru unii, pentru cunoscători sunt mici, mici de tot, iar pentru aleși, ele nu există. E ca la *spital*: „ca într-o vecernie asistente docile/ trec printre paturi absente, umile...”, prelungind momentul plecării izvorât din boală, eșuând într-o moarte (care ne *petrece*) ilustrată în „icoanele roase de vreme”. Sau „un preot alungă blesteme, împarte speranța ca-n frescă”. Nu se cuvenea altfel. Pentru că, orice are un sfârșit, a avut un început. Pare că blestemul se naște din sânge sau din vin („și vinul duhnește a sânge”), e așteptatul care întârzie în lungimea lui de undă, unda care scurtează drumul spre apocalipsă, într-o romanță ieșită „dintr-un lăuntru de vioară” („romanța stelei vestitoare”).

Nu totul sună a gol când ridici ochii spre cer din rădăcinile ascunse ale cuvintelor, din bacovianisme trase pe foi de șmirghel sau din „ochii unui contabil pervers” („eu nu mă mai duc azi acasă”), din arghezianisme

mucegăite. Și frigul face ca tot misterul să înghețe. Cu bocancii lui de plumb cu tot. Sacralitatea răsare de unde te aștepți. Ea și Cronos fac casă bună peste păcate ancestrale („un clopot stins își bate ora/ peste sodoma și gomora”), cu ideea degradării în timp a cuvintelor, în toată imensitatea lor semantică. O adevărată dezdumnezeire a lor.

Spaimele nu apar din neant. Întrebarea ar fi: despre ce spaime vorbim? Unele ținând de eternitatea clipei, ale raportării la tine însuși, adică, spaimele mele sunt și ale tale! Izgonirea din rai îți poate da coșmaruri, în contextul în care ai conștiința aceluia loc. Locul în care absurdul sparge grotescul, ca să-l adune cu sublimul apocaliptic: „rătăcind prin mătrăguna stelară cea dulce/ măicuța bătrână caută lemn pentru cruce/ apele cresc spălând iotă cu iotă/ la picioarele fiecăruia câte-o golgotă/ și peste ruine/ godot parcă se-apropie, vine („întoarcerea lui godot”).

Când pofta vine mâncând, iubirea e născândă, în acorduri paulinice. Probabil că evadarea în realitatea imediată e chiar o retragere din ea. Biografiile autorilor nu pot fi ignorate. Nici răstălmăcite nu e bine să fie. Și apoi, în afara lor, cine ar avea legitimitatea să facă asta. Poate pasul zvelt al unei ode: „să-mi dea cuvântul viu de la-nceputuri/ neînfrânt de vitregite mode/ și apoi să te întâmpin cu săruturi/ în pasul svelt al unei ode”.

Trimiterile cu iz livresc, ca din cărți (seducție în versuri muzicale), nu conțin: „vor veni la ospăț enghidu, ghilgameș”; „joi trec styxul către infante”; „la abatorul din valea plângerii”; „la cărturești se bate ora când miresii”; „stă o poveste cu a fost odată”; „iar nunților necesare cu munții, cu păsări, cu soare și lună”; „je t' aime moi non plus bătea un clopot noapte de noapte”.

Doamnele sunt de toate felurile: cochete/ trec prin grădini fără de verighete; galante, în criză, pedante, „impudice cu prețuri indecente”, din „vitrina sortii”, altfel spus. O iubire scoasă la mezat.

Eros și Thanatos merg mână în mână, însoțiți de toate semnele lor *hermafrodite* („iubito, menuetul ăsta dintre două ere/ îl cântă cucuvele pe galere”), cu catapetesme, insomnii, iubite proustiene de prin Istanbul, Dubai, „de la kavala”, cu toată paradigma lor orientală, de harem („când șaua o puneai pe mine și în hamuri/ mă istoveai în lungi și galeșe bairamuri”), în anotimpuri care mustesc de iminența morții („în toamna care-și murmura prohodul”).

Un ignat narcisist: „și cazi în tine fără levitații/ ca-ntr-un ignat cu mii de dobitoace” („epistolă paulină”).

Ce ne-am face fără uitare? Fără toți clasicii muzicii, fără orga lui Bach sau pianul lui Chopin? Fără vioara lui Paganini sau *Anotimpurile* lui Vivaldi? Fără *Lacul lebedelor*? Am fi mult mai săraci. Totul născut din iubirea de a fi, dintr-un surâs ieșit din uitarea albastră a eternității

(acest cuvânt pare că vrea iertarea lui *a fi*): „fotografia ta lângă un samovar / când irișii dădeau năvală în fereastră/ păstra un șters surâs bizar/ și-n depărtarea lor albastră” („întâia noapte de uitare”).

Dragostea poetului pentru cuvânt este ubicuă și trăiește în sinestezii inedite, în frământări argheziene, cântată în „adevărata limbă îngerească” („să-mi scrijelesc pe ochi o rugăciune”). O artă poetică mărturisită.

Din experiență știm că toate *anamnezele* lui Emil Valentin Mușat nu s-au născut în eter, deși poate trăiesc acolo. Au locul lor bine definit aici, în realitatea imediată.

Și se cuvine să amintim acest lucru:

*în regulă-s toate
în urbea cu străzile drepte, fardate
aerul rece îmi intră în piept și respir
istorii știute unse cu mir
oameni cuminți solidari la serbări populare
citind răvășite de vânt ziare lunare
e pâine destulă și caldă și prune obeze
stau sprijinite în ramuri ca-n niște proteze
iar tineri rebeli și berbanți
fumează absenți lângă statui de savanți
suflete moarte trec prin orașul pustiu
aici doar cimitirul e viu*
(„văleni”)

Mihók TAMÁS: „Cea mai puternică armă, actul cititului în sine”

interviu realizat de Vlad Mușat

Mihók Tamás (1991, Oradea) a publicat cinci volume de poezie (dintre care două autotraduse în maghiară) și un studiu de istorie literară (teza sa de doctorat). Este coordonatorul colecției de poezie /pocket a Editurii ART, redactor al revistei de cultură *Familia din Oradea* și cofondator al clubului de lectură mensural *Pragul Vaida*. A susținut lecturi și spectacole de performance poetic la cluburile de lectură și festivalurile de literatură autohtone și în țări precum Anglia, Germania, Belgia, Suedia, Polonia, Ungaria sau Republica Moldova. Laureat al mai multor premii, printre care cel mai recent e Premiul „Tânărul scriitor al anului 2024” (pentru volumul *ăes alienum*).

Ai publicat până acum patru cărți de poezie și ai reușit să ai mereu o voce distinctă, ceea ce e destul de greu de realizat. După biocharia, consider că ai tras un alt semnal de alarmă în ăes alienum. Ecopoezia va salva lumea sau a reușit măcar să-l aducă pe poet pe linia de plutire?

Așa prieteni-cititori atenți ca tine, Vlad, să tot aibă autorii!

Provocarea ta din ultimul enunț e, desigur, tricky: aș putea răspunde că ecopoezia a salvat lumea mea de la criza în care se afla într-un anumit moment sau că m-a coborât de pe linia de plutire, adâncindu-mă în angoasele colective. N-aveam cum să rezist aceluia vortex care mă trăgea în pâlnia celor mai complicate realități, majoritatea subsumându-se cruzimilor omenirii. În *biocharia* am încercat deopotrivă o deconstrucție și o restartare a mizelor conviețuirii omului cu non-umanul – animale, plante, roboți – în parametrii a ceea ce se cheamă „civilizație”, una întrezărind reguli noi. Tenebrele mă-nvolburau din ce în ce mai vehement, astfel că decât să marșez pe o concluzie firească, cum e aceea a teoriei extincției voluntare a omului (mottoul pescuit din Patricia MacCormack nu e întâmplător), am ales să îmi redimensionez (citește: micșorez considerabil) sfera de explorare. Odată scuturat de povara macro-reprezentativității (ceva la care mi-am dat seama că nu am capacitatea necesară să excelez, cu atât mai puțin pe termen lung), mi-am limitat exercițiile de transfigurare a tensiunilor la o metropolă, Bucureștiul – așa a luat ființă *ăes alienum*.

Dintre cele două volume, *biocharia* a fost o idee mai bine primită, semn că generațiile noi sunt mai interesate de reconstrucții experimentale și speculații SF decât de, vorba lui Florin Dumitrescu, lucrări de ecologie socială.

Alături de Radu Bejan și Anca Zaharia coordonezi Pragul Vaida, o inițiativă ce merită toate laudele, un loc în

care poeții se simt importanți și apreciați. Spune-ne mai multe despre acest proiect și, bineînțeles, câte ceva și despre poetul orădean Sergiu Vaida.

Pe Sergiu Vaida n-am apucat să-l cunosc personal, din păcate, el trecând în neființă pe când eu aveam 6 ani. Eseiul orădean Alexandru Seres mi-a povestit despre el, dublat de poetul Ioan F. Pop – am presimțit atunci că nu e vorba de un caz obișnuit. Sergiu Vaida a fost un poet și gazetar de etnie romă născut în județul Bistrița-Năsăud, mutat la Oradea de foarte tânăr. A fost membru al Cenuclului „Iosif Vulcan” al orașului de pe Crișul Repede și a lucrat la *Gazeta de Vest*. Scrisa sub influența viziunilor *hardcore*, discursul lui fiind al unui șaman în transă reordonând suprarealist spațiul proxim. Obișnuia să spună că are în pregătire mai multe volume de poezie la Editura Cartea Românească, însă după moartea sa scrierile sale au rămas toate în manuscris. Un concurs de împrejurări (un aport semnificativ îl are aici fiul poetului, Matei) a făcut ca în 2017 o primă antologie de autor să vadă lumina tiparului sub îngrijirea lui Alexandru Seres. Numai că, din nefericire, ediția respectivă n-a circulat aproape deloc. Aflând de situație și profitând de locul meu de muncă de la vremea respectivă (redactor-șef la Cartea Românească), am strecurat manuscrisul în planul editorial CR al anului 2023, volumul apărând astfel, iată, într-o ediție nouă tocmai la editura la care râvnea Sergiu Vaida.

Legat de clubul nostru de lectură, înființat, de altfel, chiar în anul în care a apărut această a doua ediție a antologiei *Într-o lumină aurie*, am ținut să alegem ca figură tutelară un poet reprezentativ pentru spațiul bihorean și care ar merita mai multă vizibilitate, alias dreptate în fața istoriei. Prin urmare, nu ne-a fost greu să ne oprim asupra lui Sergiu Vaida, *Pragul* fiind inspirat dintr-un poem al său

intitulat omonim. Cine e invitat să citească la *Pragul Vaida* e de dorit să aibă dorința să atingă acest prag calitativ în poezia pe care o scrie.

La cele 34 de ediții de până acum au citit la noi creații proprii peste 70 de poeți și poete (atât din țară, cât și din Ungaria, Suedia sau Republica Moldova). Radu Bejan, Anca Zaharia, Cristiana Ile (cea mai nouă membră din stafful *Pragului*) și cu mine facem tot posibilul ca mediul pe care l-am construit să devină din ce în ce mai ofertant atât din punct de vedere poetic, cât și din cel al socializării orădenilor.

Ai tradus scriitori importanți din limba maghiară în limba română și din limba română în limba maghiară. Ca să fii un bun traducător, e un plus să fii poet, te ajută să înțelegi mai bine autorii?

Negreșit. Nici nu m-aș apuca de treabă dacă n-aș reuși întâi să fac acest exercițiu al transpunerii în poezia autorilor abordați. Traduc de cele mai multe ori dintr-o invidie constructivă, bucuos că preț de câteva zile sau săptămâni pot viețui în pielea unor oameni admirabili.

Ai promovat mereu poezia și acum ai propria colecție, ART / pocket (felicitări!). Te invit să ne spui câte ceva despre autorii ale căror cărți se află deja în librării și despre cei care urmează să fie publicați.

Mulțumesc! *ART / pocket* a pornit, ca majoritatea proiectelor editoriale/culturale ambițioase de la noi, din mai multe nevoi, una dintre ele fiind dorința mea de a centraliza eficient și cât mai inventiv (literar, grafic și tehnic) cele mai relevante și palpante discursuri poetice autohtone ale prezentului. Poate că sună idealist, dar odată cu demararea lumea s-a putut convinge că Grupul Editorial se ține de cuvânt: autorii sunt plătiți pentru munca lor, tirajele sunt consistente și distribuite peste tot în țară, iar lansările nu se lasă așteptate! M-am bucurat nespus când, la sfârșitul lui 2024, *ART*, o editură cu un potențial financiar imens și capital simbolic foarte bun, și-a asumat riscul și a acceptat să deschidă această (nouă) „tarabă poetică”.

Primii patru autori publicați în colecție sunt, după ordinea numerelor de pe „tricou”, Aleksandar Stoicovici, Olga Ștefan, Marius Aldea și Anca Zaharia. Fiecare dintre ei are o voce distinctă, relativ ușor recognoscibilă. Aleks e artist kintsugi, Olga – maestră de fresce meta, Marius – șaman, iar Anca – militanta din avangardă. Tocmai ce au ieșit din tipar și volumele lui Andrei Doboș (*Panou*) și Anca-Ioana Cădă (*Însemnări pe tivul fustei*), acesta din urmă fiind primul debut marca / pocket. Nu deconspir mai multe, căutați-le, citiți-le.

Ești și redactor al revistei Familia, una dintre cele mai importante reviste de cultură din țară, tipărită în condiții grafice foarte bune. Crezi că, în viitorul apropiat, vor dispă-

fotografie de Laura Flora

rea revistele în format fizic sau, dimpotrivă, vezi o dorință a cititorilor de a răsfoi?

Mulțumesc pentru complimente în numele colegiului redacțional.

Aș vrea să cred că în viitorul apropiat nu vor dispărea revistele în format fizic, ci doar vor deveni din ce în ce mai mult „piese de muzeu” pe care doar geekșii (citește: colecționarii obsedați) le vor cumpăra și citi. Însă în viitorul un pic mai îndepărtat, în care va trebui să ținem cont tot mai mult de crizele climatice ș.c.l., cel mai probabil vom fi nevoiți să ne transferăm în pixeli și vectori. Din punctul meu de vedere, important e să nu dispară actul cititului în sine (nu contează atât de mult suportul), care de cele mai multe ori echivalează cu dezvoltarea spiritului critic – acesta mi se pare cea mai puternică armă într-o societate tot mai polarizată și amenințată de extremismisme înfiorătoare.

Ai realizat și câteva performance-uri poetice. Cum te simți pe scenă și cât de pregătit e publicul din România pentru un astfel de spectacol?

La întrebarea asta ți-ar putea răspunde mai bine oameni precum Cătălina Matei sau Alex Higged, poeți care și-au consacrat tezele de doctorat acestei teme.

Mie unuia îmi place mult pe scenă (am colaborat cu muzicieni precum Iulian Morar, Mujko, Corbu, Juan Negretti sau Mantra Fusion Quartet); cu câtă migală îmi aleg setlistul înainte de reprezentație, cu atâta aviditate reușesc să-l sfidez ad-hoc, improvizând în funcție de pulsul atmosferei. Performance-ul de poezie e un life hack grozav atunci când ești „încercat” din toate părțile și vrei să mai decantezi puțin lucrurile ca să-ți dai seama încotro mai departe.

Genius Loci: There's a silence in the walls

Alexia Isvoranu

secretar general – Alianța Franceză Ploiești

Pe 20 august 2025, Muzeul Județean de Artă Prahova a găzduit un eveniment de anvergură din viața culturală și artistică a orașului Ploiești: vernisajul festivalului Artown NOW 2025, regroupând o selecție a operelor reprezentative din edițiile precedente. Cele două curatoare ale expoziției „Genius Loci: There's a silence in the walls”, Oana Barbonie și Livia Florea, au subliniat importanța artei urbane pentru dezvoltarea orașului și angajamentul Muzeului de Artă, instituție din patrimoniul național, de a găzdui strada și producțiile ei.

Printre invitați, care i-au numărat în rândurile lor pe directorii ONG-urilor partenere, reprezentanții instituțiilor locale, amatori de artă și turiști străini, membrii Alianței Franceze Ploiești au profitat de această ocazie pentru a aprecia talentul artiștilor internaționali prezenți la eveniment și pentru a iniția posibile parteneriate prin susținerea dialogului intercultural, derulat de această dată pe fondul artei. Descoperindu-i pe artiștii care au participat deja la celelalte ediții ale festivalului și care au avut amabilitatea și deschiderea de spirit pentru a înfrumuseța orașul Ploiești, am făcut cunoștință cu Line Bourdoiseau, o tânără din Franța, venită în România pentru a lua parte la o experiență insolită și pentru a-și pune în valoare talentul printr-un act de solidaritate. Foarte impresionată de a putea verbaliza cu alte persoane în limba ei maternă, aceasta a acceptat să ne răspundă la câteva întrebări.

Describe-te în câteva rânduri.

Mă numesc Line Bourdoiseau, am 27 de ani și vin din Nantes. Am studiat la Școala de Arte Frumoase din Franța și de la Bruxelles. Sunt pasionată de lemn, de natură, de permacultură, de plantele medicinale și tinctoriale.

Ce înseamnă sculptura pentru tine? Cum a început pasiunea ta? Ce te-a determinat să o practici?

Pentru mine, sculptura este un mijloc de a crea forme în spațiu, mai accesibilă decât pictura, fiindcă oamenii se regăsesc în interiorul formelor, o artă imersivă, dar și un mod de a lucra lemnul, pe care îl ador. Pasiunea mea datează din perioada în care eram studentă la Arte Frumoase. Continui să îmi exersez abilitățile de sculptor pentru a deveni mai bună, deoarece am mereu ceva de învățat.

Care sunt motivele care te-au îndemnat să îți asumi o misiune artistică în cadrul festivalului Artown NOW? În opinia ta, ce impact ar avea arta urbană pentru dezvoltarea orașului și pentru starea de spirit a oamenilor care locuiesc aici?

Sunt nespus de fericită să pot fi aici pentru Artown, este o șansă incredibilă de a vizita România și de a descoperi cultura acestei țări. În cadrul Artown îmi doresc să creez o instalație de sculpturi imersive care să funcționeze în

spațiul public într-un mod participativ. Cred că arta învelește un oraș, aducându-i mai multă viață și mai multe oportunități. Artă este deosebit de importantă, cu atât mai mult într-un context în care în multe părți ale lumii, precum în Franța, cultura se dorește a fi suprimată.

Ce impresii ai despre orașul nostru, despre localnici, despre viața de aici în general? Ai descoperit în rândul ploieștenilor vreun interes pentru arta urbană și promovarea unor inițiative precum Artown?

Ceea ce se întâmplă la Ploiești este minunat, arta animă locul; este de vis! Și chiar există o conexiune între locuitori și artiști, sunt oameni care aduc cafea și sendvișuri pentru artiști, este încântător să vezi aceste întâlniri!

Care este rolul artei urbane în Franța? Crezi că atitudinea tinerilor francezi față de acest tip de artă este diferită de cea a tinerilor români?

Cred că arta urbană din Franța este strâns legată de cea din România, într-un fel este aceeași chemare. Să dai viață străzilor, să produci schimbarea, să activezi. În Franța, până nu demult, arta se afla în prim-plan și cultura era foarte importantă, însă astăzi, din păcate, pentru prima dată după mult timp în istoria Franței, trebuie să luptăm în favoarea culturii.

Îmi imaginez că, de-a lungul carierei tale de artist, există proiecte a căror amintire este încă foarte puternică. Dacă ar fi să alegi, dintre toate sculpturile pe care le-ai creat până acum, una singură care te reprezintă cel mai bine, care ar fi aceea?

Pentru mine, unul dintre cele mai frumoase lucruri legate de cariera de artist este șansa de a călători. Dar, dacă ar trebui să evoc o expoziție specială pentru mine, ar fi prima mea expoziție de la Bordeaux: Zebra 3, pe fațada fabricii Pola. Era prima mea expoziție în calitate de absolventă a Școlii de Arte Frumoase, mi-a plăcut foarte mult să lucrez cu ei pentru acea fațadă. Este una dintre cele mai frumoase amintiri ale mele, le port o recunoștință profundă organizatorilor pentru că mi-au dat șansa de a concepe prima mea expoziție. Un astfel de moment, mai ales în perioada de început, poate schimba totul pentru un artist.

Ce planuri ai pentru viitor? Intenționezi să participi la alte festivaluri de artă urbană?

Voi pleca într-un sejur de cercetare de o lună în Italia săptămâna viitoare (n.r. la începutul lui septembrie) care se anunță a fi o experiență foarte valoroasă. După aceea, mă voi întoarce în Franța pentru o expoziție în toamnă, într-un loc extraordinar unde sunt nerăbdătoare să muncesc.

Cât despre viitor... asta este viața de artist, nu știi nicio-

dată ce te așteaptă. Până acum, totuși, pot spune că am avut noroc.

Îi urăm succes lui Line Bourdoiseau în toate proiectele sale artistice, mulțumindu-i pentru că și-a făcut timp să ne răspundă la întrebări și îndeosebi pentru că și-a manifestat interesul față de activitățile culturale desfășurate de Alianța Franceză Ploiești.

Aducând laolaltă arta și interculturalitatea, Artown NOW și-a demonstrat pe deplin funcția de punte de comunicare între tineri și de transformare a unor locuri gri și monotone în spații de dialog. Suntem de părere că influența pozitivă a eforturilor depuse de artiști se răsfrânge pe direcții multiple: înfrumusețarea unei regiuni recunoscute pe scară largă până nu demult doar datorită industriei petroliere și care acum materializează potențialul tineretului pe care îl găzduiește, ocazia pentru artiști de a ieși din anonim și de a se manifesta în spațiul public, invitația lansată către cetățeni de a se opune perenizării tendinței de degradare a culturii.

În spiritul dialogului intercultural, sperăm ca această ediție a festivalului să valideze angajamentul asumat de orașul Ploiești: acela de a accepta schimbarea prin intermediul artei urbane și al unor inițiative cu o improbabilitate foarte mare de a trece neobservate. Căci despre asta este arta: interogare, luare de atitudine, pasiune, mutație.

Au gust muzical în Prahova

Marian Neaguțu

Iubitorii de rock și jazz au avut șansa de a participa în august la două evenimente care au adus în fața publicului artiști diverși, din România și din străinătate. Am fost și eu și vă ofer, în rândurile care urmează, câteva impresii.

La ROCK Music Festival

Între 14 și 17 august a fost „LaROCK Music Festival”, organizat pe domeniul Cantacuzino de la Florești. Deja la a treia ediție, festivalul a fost o adevărată demonstrație de forță, atât ca număr de trupe și artiști, cât și ca zone de activități, număr de scene și întindere. Fanii au găsit locuri de campare, zone de relaxare, un balon care se ridica pe cer seara, o bibliotecă în aer liber și, bineînțeles, zone cu suveniruri. Pe cele 6 scene (inclusiv un Pit) au cântat atât trupe la început de drum, cât și trupe cu experiență. Capete de afiș au fost Skindred (Țara Galilor), Dubioza Kolektiv (Bosnia), Coma și Dirty Shirt, dar unii spectatori au venit special pentru alte trupe, ca Robin and the Backstabbers sau Luna Amară.

Micul Trianon a fost un decor perfect, iar sunetul a fost bun, chiar dacă prestațiile artiștilor au variat. O surpriză plăcută au fost trupele tribut DM Experience (tribut Depeche Mode) și The Moose (tribut Muse). Foarte bună mi s-a părut și prestația trupei ploieștene Vicii, chiar mai bună decât a mai cunoscuților Robin and the Backstabbers. În concluzie, „LaRock”, a fost un festival muzical reușit, care a pus Prahova pe harta rockului românesc. În ciuda unor probleme de organizare, a unor scene prea apropiate și a lăcomiei unor comercianți și a partenerului bancar, e clar că festivalul crește de la an la an și va deveni un reper în calendarul muzical românesc.

Jazz on the Avenue

Dacă „LaROCK” a fost reușit, „Jazz on the Avenue” a fost evenimentul care, pentru mine, a depășit așteptările, chiar dacă nu a avut anvergura celui dintâi. Urmaș al „Jazz on the Rooftop”, care se desfășura pe acoperișul Primăriei, „Jazz on the Avenue” a coborât în stradă, ca parte a „Republicii de sub Castani”, seria de evenimente care a animat bulevardul Independenței în această vară. Pe 23 și 24 august, ploieștenii au avut ocazia să asculte artiști de cel mai înalt nivel. Festivalul a fost deschis de Ploiești Jazz Trio (Sorin Zlat, Laurențiu Ștefan și Răzvan Cojanu) și Carmen Sylva Group, care este format din elevi ai liceului de arte din oraș. Tinerii au demonstrat că jazzul poate avea un

viitor în Ploiești, interpretările lor fiind promițătoare.

A urmat apoi Joo Kraus și cvartetul său, cu un concert numit „Jazz & Blues à la carte”. Cunoscutul trompetist german, care este și compozitor, aranjor și claviaturist, a animat publicul cu piese mai vechi și mai noi, inclusiv de pe ultimul său album, *No Excuse*. Muzica sa, cu influențe blues, latino, groove și funk a binedispus publicul ploieștean, destul de rezervat la început. A contribuit la atmosfera plăcută și umorul lui Joo Kraus.

În cea de-a doua zi a festivalului au concertat trupa Djabe și Beata Przybytek Quintet. Maghiari din Djabe, instrumentiști desăvârșiți, au cântat o muzică jazz apropiată de rock progresiv, cu influențe nordice, maghiare și din alte culturi. Însă punctul culminant al serii și, după părerea mea, al celor două zile de muzică, a fost concertul Beata Przybytek Quintet. Solistă, compozitoare și profesoară di Polonia, Beata Przybytek a cântat uimitor. Mi s-a părut una dintre cele mai bune voci feminine pe care am auzit-o live vreodată și cred că ar putea cânta minunat orice, chiar și prospectul unui medicament. Alături de o trupă de instrumentiști pe măsură, Beata a transformat fiecare piesă într-o lecție de virtuozitate, dovadă a calităților vocale excepționale dar și a pregătirii temeinice.

În ciuda câtorva voci care au fost deranjate de coborârea festivalului de pe acoperișul Primăriei, pe motiv că se pierde din „spiritul jazzului” (orice ar însemna acest spirit) și că la eveniment ar putea ajunge public nepotrivit, „Jazz on the Avenue” a fost un succes. În fond, pentru ca oamenii să se apropie de un gen de nișă, trebuie să fie expuși la acesta, iar atitudinea elitistă nu aduce beneficii nimănui.

JULES VERNE

UN SCRITOR CU PRIVIREA

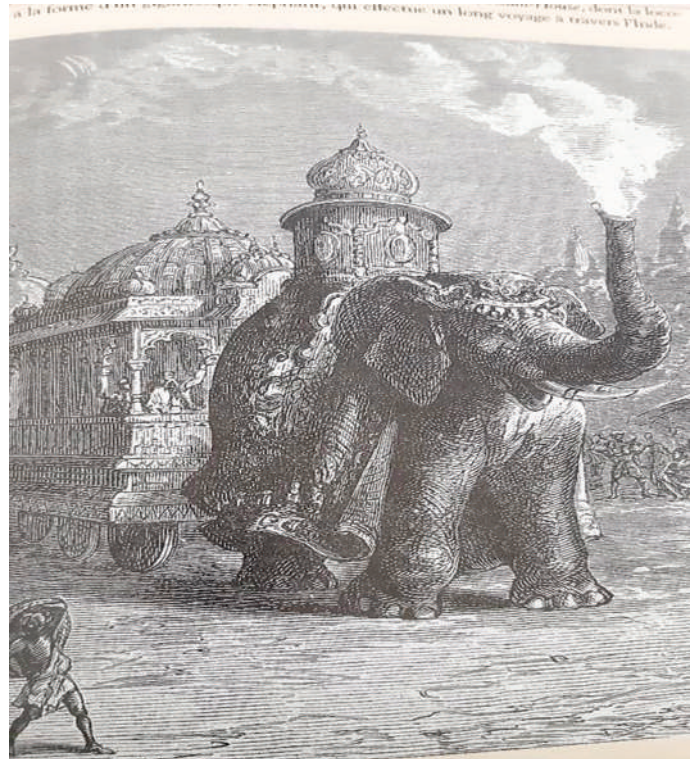
ATÎNTITĂ SPRE VIITOR

Diana Rînciog

Într-un secol în care a ajunge în spații noi, exotice, îndepărtate era o adevărată obsesie pentru mulți scriitori precum Chateaubriand, Hugo, Flaubert, Baudelaire, Nerval, cazul lui Jules Verne este special, prin pasiunea sa pentru viitor, dincolo de cea pentru călătorie. De exemplu, amintim de dorința sa pentru a explora America, poporul american simbolizând pentru el viitorul. Dacă acțiunea nu se petrece în această țară (*Nord contra Sud*), personajele sale fac măcar un voiaj pe tărâm american (*Ocolul pământului în 80 de zile*).

Mai mult, Muzeul Jules Verne din Nantes este o dovadă a preocupărilor constante ale romancierului pentru știință și tehnică. Când locuia la Amiens, Jules Verne a avut norocul de a se documenta într-o mare bibliotecă, aflată la parterul locuinței sale, astăzi adăpostind un muzeu consacrat scriitorului. Întâlnirea cu editorul Hetzel în 1862 marchează adevăratul debut al carierei sale literare și de atunci Jules Verne își va publica romanele într-un ritm infernal, timp de 35 de ani. Opera lui Jules Verne reprezintă o alternanță de romane de anticipație (*20 000 de leghe sub mări*, *De la Pământ la Lună*) și romane istorico-geografice (*Michel Strogoff*), în vreme ce ultimele volume sunt de tip social. Jules Verne a fost la curent cu descoperirile științifice ale epocii sale, cărora le-a adăugat elemente de imaginație, el fiind creatorul genului numit *roman științific de anticipație*. De pildă, puterea electricității, ca energie a viitorului, apare în volume precum *Castelul din Carpați*, *Robur cuceritorul*. Jules Verne a încercat să facă o călătorie extraordinară, să facă o *știință culturală*, spunea Philippe de la Cotardiére. Dincolo de aventură, ca subiect predilect al cărților sale, exercițiul literaturii a fost pentru Jules Verne fericirea absolută a vieții sale.

Înainte de a da operei lui Jules Verne titlul general *Voyages extraordinaires* (similar celui dat pentru Balzac, *La Comédie humaine*), editorul Hetzel o numise *Voyages dans les mondes connus et inconnus* (*Călătorii în lumi cunoscute și necunoscute*). Textele sale cuprind o perioadă care pornește de la Enciclopedia secolului al XVIII-lea și ajung până la sfârșitul secolului al XIX-lea. Cele 62 de romane și 18 nuvele ale *Călătoriilor extraordinare* însumează 22000 de

pagini în edițiile Hetzel, cu 5000 de ilustrații.

Primele patru romane (1863-1864) dovedesc preocupările tehnice și științifice ale scriitorului: folosirea balonului pentru a descoperi noi teritorii, cucerirea spațiului submarin, focul vulcanilor, electricitatea, energia soarelui, a cometelor. Personajele cărților lui Jules Verne sunt savanți, exploratori etc.

Titluri precum *Michel Strogoff*, *Căpitan la 15 ani*, *Ocolul pământului în 80 de zile* devin foarte populare, fiind chiar adaptate pentru spectacole de teatru, așa cum s-a întâmplat în 1874 cu ultimul dintre romanele citate mai sus. În țara natală primele 12 romane sunt premiate de Academia Franceză. În plus, difuzarea internațională a editurii Hetzel este foarte eficientă și Jules Verne este tradus în multe limbi, începând cu textul *Cinci săptămâni în balon*.

Philippe de La Cotardiére a arătat în volumul coordonat de el (*Jules Verne de la science à l'imaginaire*, Paris, Larousse, 2004) că între 1878 și 1884, scriitorul și fratele său mai mic Paul navighează și parcurg multe țări (Anglia, Scoția, Irlanda, Olanda, Germania, Danemarca, Spania, Malta, Tunisia, Italia). La Veneția, Jules Verne e întâmpinat ca un

ambasador al progresului, iar la Roma e primit de papă, pe data de 9 iulie 1884.

Din corespondența lui Jules Verne și Pierre-Jules Hetzel, începută de la momentul întâlnirii lor și continuată până la moartea editorului (în martie 1886), rămân mai mult de 700 de scrisori. Din ele aflăm, de pildă, că ritmul de lucru al scriitorului era neobosit, de la ora 5 dimineața, până la 11 seara...

În afară de acest ritm de lucru asiduu, Jules Verne dădorează dimensiunile și consistența operei sale unei curiozități inepuizabile, unui apetit pentru noutățile tehnice și științifice, simptomatice pentru tot secolul al XIX-lea. Documentarea temelor alese a jucat, ca și în cazul lui Zola ori al altor confrăți, un rol major, lecturile lui Jules Verne fiind extrem de întinse. O muncă îndârjită, apreciată pe deplin de cititorii săi, precum și de lumea literară, în general, scriitorul fiind considerat un romancier-profet, un inventator de himer. Muzeul Jules Verne din Nantes conservă acest univers fascinant și îi invită pe vizitatori să pășească pragul unei lumi necunoscute, să viseze la descoperirile autorului. În mod special, în ziua patrimoniului, muzeul este asaltat de admiratorii acestui romancier pasionat de știință și de viitor.

După moartea tatălui său, Michel Verne corectează manuscrisele rămase inedite și Louis-Jules Hetzel publică postum încă 10 romane și o culegere de nuvele, astfel încât cei doi fii termină opera părinților lor. Totuși, relația dintre Jules Verne și fiul său nu a fost prea bună, ceea ce explică faptul că în romanele scriitorului majoritatea personajelor copii sunt fie orfani, fie în căutarea tatălui lor. Sunt copii care au multe calități, precum eroul din *Căpitan la 15 ani*, sunt cinstiți, educați, devotați. A existat chiar și un tânăr, numit Aristide Briand (1862-1932), pe care Jules Verne îl

primea adesea la bordul iahtului său, ceea ce provoca gelozia fiului său, Michel Verne...

În filmul *20 000 de leghe sub mări*, personajul Nemo, interpretat de Michael Cane (1997), este hotărât să nu mai depindă de lumea din afară, pentru că iubește prea mult lumea din adâncuri; în biroul său se află un tablou intitulat *Libertatea*. Cât privește nava *Nautilus*, ea are componente fabricate în nouă țări diferite și expediate pe o insulă pus-tie, apoi asamblate în secret. Este o imagine a diversității în unitate, sugestivă și pentru zilele noastre, trimițând la principiul Uniunii Europene. De altfel, acest submarin este numit *bestie*, *creatură*, eufemisme sugestive pentru frica oamenilor în fața necunoscutului...

Jules Verne a adorat să studieze funcționarea unei mașini încă din perioada tinereții sale, iar această pasiune a păstrat-o toată viața. Să observe cu atenție o mașină cu vaporii sau o locomotivă era asemănător pentru el cu a contempla un tablou de Raphaël, afirma scriitorul într-un interviu acordat la Amiens, în 1893, lui Robert Sherar, pentru *McClure's Magazine*. Putem menționa și un roman cu titlul *Maison à vapeur* (1879-1880), punând în funcțiune un tren rutier, *Steam-House*, a cărui locomotivă are forma unui elefant uriaș.

Jules Verne a avut o mare atracție pentru geografie, fiind un fervent cititor al revistei săptămânale *Le Tour du monde*, fondată în 1860 de către Louis Hachette, iar în 1865 scriitorul aderă și la Societatea de Geografie.

Dacă Jules Verne și-ar fi scris romanele în zilele noastre, personajele sale ar fi fost, poate, roboți, animați de inteligența artificială! În orice caz, la baza creației acestui autor stau imaginația, curiozitatea și dorința de a putea reprezenta lumea viitorului.

Biserică din Slănic. Sursa: *Buletinul Comisiunii Monumentelor Istorice*, An XXII, fasc. 59, ianuarie-martie 1929.

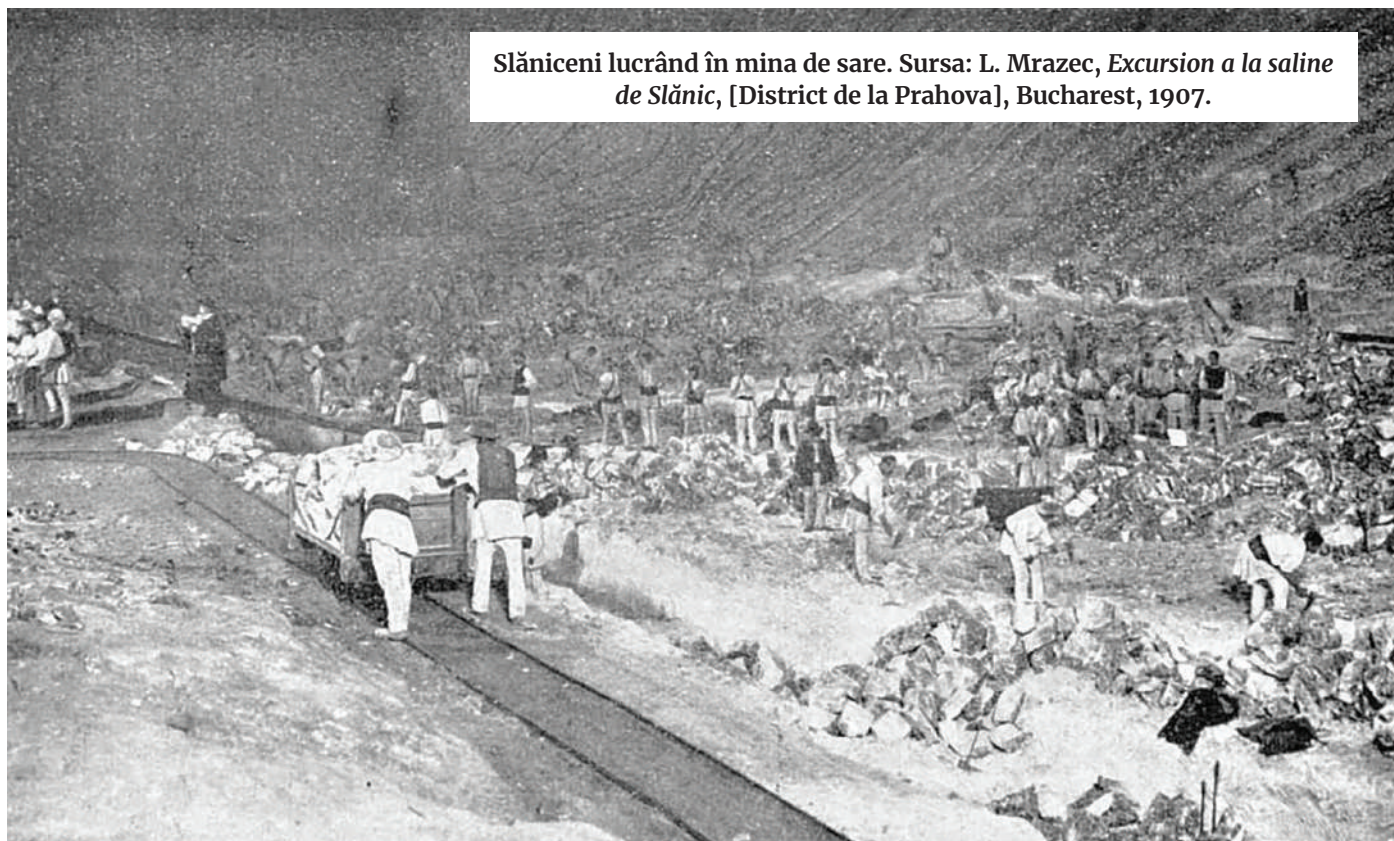

Târgul Slănic într-o statistică de la 1833

Ionuț-Alexandru CRUCERU

Pe la începutul secolului al XIX-lea, orice vizită efectuată pe drumurile județului Săcuieni sau chiar în părțile Buzăului, indiferent că se desfășura în cadru oficial sau informal, includea aproape negreșit un popas la târgul Slănic. Deși aflat într-un stadiu incipient al dezvoltării urbane, Slănicul trecea în ochii lumii drept un orașel frumos, cu care te puteai mândri în fața oaspeților de peste hotare. Cu munții săi de sare și ocnele exploatare de ciocănași, Slănicul a putut face o bună impresie unor personaje de rang înalt, precum generalul Pavel Kiseleff și geologul englez Lovi. Acesta din urmă, după vizita din vara anului 1834, scria un raport în care semnalează bogățiile de subsol din partea nord-estică a Principatului muntean. Așadar, la 15 august 1834, chiar în ziua Sântămăriei, invitatul englez ajungea la Slănic, unde are ocazia să admire ocna „deschisă de șase luni” (*Călători străini despre*

Țările Române, p. 218). Cu toată experiența sau capacitatea de expertiză pe care o dobândise în peregrinările sale, Lovi socotea ocna de la Slănic „întinsă și bogată”, adăugând că „lucrurile ei este destul de bine organizat după mijloacele ce are țara”. Vizita geologului englez în Slănic s-a prelungit până la „cinci ceasuri nemțești după prânz”, apoi a continuat cu satul Cosmina de Sus, aflat la două ceasuri distanță. Jurnalul nu cuprinde alte amănunte referitoare la răgazul petrecut pe Valea Slănicului. Cu toate acestea, sosirea lui Lovi coincide destul de bine cu apariția primelor statistici detaliate efectuate asupra târgurilor din județul Săcuieni, ceea ce ne oferă posibilitatea să cunoaștem mai de îndeaproape starea Slănicului întâlnit de geologul englez. Potrivit unei statistici oficiale efectuate în anul 1833, adică cu un înaintea de evenimentele relatate mai sus, Slănicul era târgul cu populația cea mai numeroasă din județ, depășind cu cele 2988 de suflete chiar și vechea reședință, Vălenii de Munte (*SJAN Prahova, Ocârmuirea*

Slăniceni lucrând în mina de sare. Sursa: L. Mrazec, *Excursion a la saline de Slănic*, [District de la Prahova], Bucharest, 1907.

județului Saac, dos. 84/1832). Din totalul populației, 1573 erau de „parte bărbătească” iar 1415 de „parte femeiască”. Cele 723 familii viețuiau în tot atâtea case, acestea fiind grupate la rândul lor în șase mahalale (trei mahalale în plasa roșie și trei în plasa albastră). Clasa boierilor împreună cu femeile, copiii, slugile și slujnicele acesteia se ridica cu totul la 22 suflete, în vreme ce clasa de mijloc atingea 2848 suflete. Destul de bine reprezentată numeric era și clasa preoților, ce se ridica la 35 persoane cu toate familiile și slujitorii. Cei 9 preoți aflați în slujbă la 1833 deserveau șase „biserici ale Răsăritului” (ortodoxe), fapt care nu ar trebui să producă mirare, dat fiind că cinci dintre lăcașurile de cult fuseseră ctitorite pe moșia mănăstirii Colțea din București. De altfel, această filiație nobilă a bisericilor slănicene se poate cunoaște chiar din denumirile religioase ale mahalalelor: mahalaua Maica Precistii (denumită după biserica Adormirea Maicii Domnului), mahalaua Sf. Gheorghe (denumită după biserica Sf. Gheorghe), mahalaua Sfinții Trei Ierarhi (după biserica Sfinților Trei Ierarhi). Singura biserică ridicată pe moșia moșnenilor era cea închinată Sf. Ioan Botezătorul

din mahalaua Groșanilor. Statistica de la 1833 mai înregistrează în târgul Slănic doi „sudiți streini” și 91 de „țigani lăieși”. Din păcate nu se indică numele și proveniența străinilor dar, cel mai probabil, avem de a face cu doi negustori. Unul dintre ei poate fi „suditul chesaricesc” Constandin băcanu, român sosit din părțile Imperiului Austriac, care la 1822 vindea în Slănic două rânduri de case cu prăvălie și cu brutărie, pe moșia mănăstirii Colțea (*Revista istorică*, 1928, p. 8). În ceea ce privește industria, dacă o putem numi astfel, este demn de precizat că așezarea adăpostea o fabrică de săpun și 3 poverne, adică instalații tradiționale folosite pentru distilarea băuturilor spirtoase. Cu toate acestea, ca peste tot, temelia economiei casnice o asigurau agricultura și creșterea animalelor. La 1833 existau în târgul Slănic 447 cai, 1046 boi, 400 vaci, 224 oi și 380 porci. Numărul crescut de cabaline se explică dacă avem în vedere că localitatea servea la acel moment ca stație de poștă. Târgul pe care Lovi l-a admirat era, așadar, un adevărat capăt de pod unde atelajele grăbite aveau posibilitatea să campeze pentru odihnă, hrană și înlocuirea cailor.

Bibliografie

ANR, SJAN Prahova, *Ocârmuirea județului Saac*, dos. 84/1832.

Nicolae Iorga, *Documente*, în *Revista Istorică*, Anul XIV, N-le 4-6, aprilie-iunie 1928.

****Călători străini despre Țările Române în secolul al XIX-lea*, serie nouă, vol. III (1831-1840), Coordonatorul colecției: Paul Cernovodeanu, Coordonatorul volumului: Daniela Bușă, Autori: Paul Cernovodeanu, Daniela Bușă, Cristina Feneșan, Georgeta Filitti, Adriana Gheorghe, Adrian-Silvan Ionescu, Marian Stroia, Lucian Taftă, Raluca Tomil, Șerban Rădulescu-Zoner,, Editura Academiei Române, București, 2006.

Reviste de altădată – Școala Prahovei

Dorin STĂNESCU

Despre Școala Prahovei, revista învățătorilor prahoveni apărută în perioada interbelică, am mai scris aici, în paginile *ATITUDINILOR* și am făcut-o din perspectiva istoricului interesat pe de o parte de lumea Ploieștiului de odinioară, dar și a profesorului care dorește ca munca generațiilor anterioare să nu fie uitată. Poate și de aceea, mi-am propus în rândurile următoare să prezint file din „istoria contemporană” a celei de a treia serii a revistei Școala Prahovei, iar mărturia mea vine, desigur, din perspectiva unui om care a fost direct implicat în anii 2004-2009 în apariția și în existența revistei. Școala Prahovei fusese în anii 1932-1944 o publicație apărută sub egida Asociației Învățătorilor Prahoveni și o revistă asemeni multora din țară, editate de către asociațiile de învățători. Era oarecum în siajul unui haretism în care învățătorii care scriau în paginile ei încercau să ofere colegilor opinii, informații utile legate de pedagogie, istorie, dar cuprindea și știri cu profil cultural pe măsura priceperii și valorii fiecărui contributor. Și-a încetat brusc apariția odată cu perioada tulbură a anilor 1944-1948. Totuși, au supraviețuit acelei epoci câteva numere păstrate în colecțiile Bibliotecii Academiei Române, ale Bibliotecii Județene „Nicolae Iorga” ori în bibliotecile bătrânilor învățători. Apoi a fost tăcere. În 1971, profitând de fereastra deschiderii de după 1968 manifestată de către regimul comunist, directorul Casei Corpului Didactic, prof. Ieronim Tătaru, alături de inspectorul școlar de istorie Paul D. Popescu și de profesorul Mihai Marin au scos câteva numere ale unei publicații denumite după revista de odinioară. Oportunitatea aceasta a fost una de scurtă durată, iar cele patru numere ale seriei a doua a Școlii Prahovei au intrat în uitare și în istoria nescrisă a presei locale. După 1990, în condițiile deschiderii și democratizării în societatea românească, a apărut o nouă fereastră de oportunitate, însă nu a fost valorificată imediat. În schimb, grație pasiunii unui om cu vocație pentru cărți, Marian Chirulescu, specialist în biblioteconomie, documentarist și autor, a fost realizat în 1998 un indice bibliografic al revistei Școala Prahovei, acestui demers fiindu-i asociați și reputații profesori Paul D. Popescu și Nicolae Boaru. Așa am aflat de revista interbelică, iar în primăvara anului 2004, am propus președintelui sindicatului învățământului prahovean (LJSÎPH) crearea unui reviste sau ziar al organizației. Propunerea a fost acceptată și rămânea să mă ocup de celelalte

detalii în calitate de redactor-șef. Trebuia să dăm un nume acestui ziar și evident că Școala Prahovei s-a impus din start. Publicația reprezenta o reluare dezirabilă a legăturii cu tradiția, dar, mai ales, o necesară legitimare a sindicatului care își adăuga în panoplia sa și preocupări legate de formarea profesională aducând oameni de bună calitate alături de o organizație văzută de cei mai mulți doar ca un spațiu al celor care ies în stradă și strigă. Sigur, să creionezi o revistă nu era un fapt ușor. Ce fel de informații să transmitem, frecvența, colaboratorii, layout-ul. Din aprilie și până în octombrie 2004, când a apărut primul număr, am desfășurat numeroase interviuri, am avut discuții cu o serie de colegi, de personalități ale învățământului care să vină alături de noi. Primul număr avea să fie tipărit la editura Prahova S.A., într-un format grafic care îl imita pe cel al ziarului Prahova, la acea vreme principalul cotidian al județului. Sediul redacției era același cu cel al LJSÎL, pe strada Democrației la nr. 35, în clădirea care găzduia și atunci, ca și astăzi, Inspectoratul Școlar Județean. Colegiul redacțional inițial era format din Gh. Giurumescu

(președinte de sindicat și director al revistei), Dorin Stănescu (redactor -șef), prof. Dragoș Nedelescu, Corina Cristescu, Giginica Marcu, jr. Loredana Dragomir. Ulterior și alți membri ai conducerii sindicale au fost trecuți în caseta redacțională, dar și unii dintre colegii care, pentru o perioadă, au fost alături de revistă. Pe parcursul anilor 2005-2007 s-au mai alăturat redacției profesorul și scriitorul Ion Dumitru, Emanoil Toma (profesor și scriitor), profesoarele Ileana Georgescu, Ioana Jianu, Raluca Nica, Mirela Toma, Laura Dop și, nu în ultimul rând, prof. Alexandru Nicolae. Pentru acesta din urmă se cuvine o mențiune aparte – inițial revista fusese tipărită la Editura Prahova, iar tot aceasta își asumase și tehnoredactarea/layout-ul. Odată cu venirea profesorului Alexandru Nicolae, acesta s-a implicat cu pasiune în procesul de tehnoredactare și creare a layout-ului, publicația având la scurt timp după apariție dimensiunile tipografice clasice ale unei reviste care pornea cu 24 de pagini, care ulterior aveau să se dubleze. Lucram cu acesta în week-end pentru ca revista să meargă cât mai repede spre tipografie, chiar dacă revista apărea lunar, redacția se întâlnea săptămânal pentru a discuta sumarul ediției viitoare și feedback-ul primit din teritoriu. În privința tirajului, revista a pornit de la 300 de exemplare și a ajuns, dacă nu greșesc, undeva la 500-600 exemplare în perioada de apogeu, costurile fiind pe măsură. Grafica, inițial bicromă, apoi color, cu hârtie de bună calitate, evident trebuia ca și conținutul să fie pe măsură. Distribuția era asigurată de liderii de sindicat care o lăsa în cancelariile școlilor din județ.

La un moment, profesorii „seniori” Dragoș Nedelescu, Ion Dumitru s-au retras din redacție, iar baza acesteia a fost formată din oameni tineri: Dorin Stănescu, Corina Cristescu, Alexandru Nicolae, Laura Dop, Ileana Georgescu. Atmosfera redacției era una plăcută și colegială, aveam adeseori discuții exploratorii, am organizat focus-grupuri (extinse prin participarea altor colegi din școlile din județ), pe marginea subiectelor de abordat, a punctului unde doream să ducem revista, o revistă pe care eu o doream să devină un brand al învățământului prahovean. Ce era important pentru noi, cei din redacție, era ca revista să ajungă în școli, să fie cunoscută și citită. Sigla acesteia era o fereastră deschisă și exprima, evident, deschiderea „patronului” către membrii săi, dar mai ales a noastră, a oamenilor tineri de acolo... Am avut două tipuri de acțiuni care au impus revista în atenția profesorilor și învățătorilor din județ: prima a fost publicarea în 2005 a unei analize a modului în care, am arătat că, la acea vreme, inspectoratul școlar nu respecta prevederile contractului colectiv de muncă. Mai apoi, am publicat lista nominală (pe atunci GDPR-ul nu se născuse încă) a inspectorilor, directorilor, profesorilor metodiști și numărul mic al profesorilor de rând care au primit gradația de merit (o indemnizație de

25% din salariu pe o perioadă de cinci ani). Lista publicată de revista *Școala Prahovei* a creat ceva vâlvă, presa prahoveană făcând din aceasta o știre în care critica faptul că gradația de merit era un privilegiu al celor cu funcții... Al doilea tip de acțiune a fost acela prin care am deschis paginile revistei către colegii din județ și din țară care ne trimiteau articole, opinii, știri despre diverse activități din școlile lor. Evident că ne-am trezit, aidoma predecesorilor interbelici, cu un potop de articole. Filtrarea lor (după criteriile calității) a fost o acțiune dificilă și a necesitat multă diplomatie. Nu a ajutat nici creșterea numărului de pagini. O soluție a fost crearea unui buletin electronic online – acesta nu avea constrângerile legate de spațiu și a funcționat în perioada 2009 - 2012, dar și la ceva timp după acest interval. Pentru ca revista să ofere informații de bună calitate, expertiză din mediul sindical și școlar, am luat interviuri unor personalități ale timpului ori am cerut articole unor profesori de la Universitatea București, UPG Ploiești. Ne-am bucurat și de un articol al poetului Ion Stratan apărut în 2005, cu puțin timp înainte de tragica sa dispariție. Îmi amintesc că l-am abordat pe culoarele bibliotecii N. Iorga și i-am oferit un exemplar al revistei pe care i-am și prezentat-o. L-am rugat să-mi ofere un articol despre școală, literatură. Mi-a răspuns că da (s-a ținut de cuvânt), inclusiv și-a arătat disponibilitatea de a veni ca membru în redacție... Dorința aceasta de a crea un brand din revistă s-a manifestat și prin materializarea propunerii Corinei Cristescu de a crea o serie de manifestări intitulate „Colocviile Școlii Prahovei” – simpozioane, conferințe și publicarea unor volume colective ale acestora. Au apărut, astfel, sub această egidă, câteva volume. În plus, revista *Școala Prahovei* a avut în anul 2007 și două suplimente: primul în aprilie – dedicat aniversării unei personalități a învățământului prahovean – învățătorul Traian Ghinescu la 95 de ani (acesta fusese membru și în redacția revistei interbelice), apoi în decembrie, Corina Cristescu a coordonat un supliment în care au apărut nume precum cele ale lui Alice Năstase ori Ioan-Mihai Cochinescu. *Școala Prahovei* a semănat oarecum prin structură – deși modernizată – cu revista interbelică, inclusiv prin notorietatea sa în țară, prin pasiunea celor care au lucrat la ea, iar acest fapt s-a datorat și că a apărut sub coordonatele unui haretism prelungit până în secolul XXI... A fost un răspuns frumos și generos la o nevoie a școlii prahovene.

Durata de viață a unei reviste de nișă este limitată. Există condiționalități legate de costuri, de resursele umane, de atmosfera din interiorul organizației care patrona publicația. Toate aceste elemente la un loc, dar mai ales criza economică profilată la orizont, au determinat încetarea apariției în format print a revistei și mutarea ei în evanescența mediu on-line. S-a încheiat astfel seria a-III-a a revistei învățământului prahovean *Școala Prahovei*.

„Ion Stratan este un poet inteligent, înzestrat cu o mare capacitate de a economisi cuvintele. Laconismul lui sintactic este expresia unei gândiri poetice foarte riguroase. Dacă dificultățile acestei poezii creează pe alocuri impresia de abstracție aridă sau ne forțează înțelegerea, nu e mai puțin adevărat că ele sunt, adesea, izvorul unor frumuseți secrete și enigmatice.”

Nicolae Manolescu

„Jocurile lingvistice, precum și speculațiile logistice ieșite de sub mantaua lui Ion Barbu și Nichita Stănescu, figurează un spațiu vid, epurat de real, deopotrivă sugestie a spiritului însetat de spirit și a neantului. Elanul purificării, voluptatea autocontemplării în ipostaza de arheu, totul proiectat de fondul unui vizionarism fantasmatic, sunt notele cele mai personale ale lui Ion Stratan, poet bănuț de esență himerelor corupte de semnele derizoriului.”

Radu G. Țeposu

„Un rafinat al viziunii și un subtil constructor de poeme, Ion Stratan învârt registre diverse cu o egală nonșalanță. Văzută de aproape, poezia lui e complexă și tensionată, dar rezonanța ei dincolo de coperte e destul de fragilă.”

Al. Cistelean

„Cel de-al doilea volum al lui Ion Stratan este adevăratul început al poetului. Aventura lui printre cuvinte se subordonează – însă – unei vizibile mișcări de organizare la nivele de semnificare mai profunde [...] în al treilea poem, «Hermes», aflăm o întreagă cosmogonie. [...] Vom fi martori la geneza unui nou teritoriu poetic.”

Ion Bogdan Lefter

ROCART

ISBN 978-606-9717-31-8
Vol. I ISBN 978-606-9717-32-5

9 786069 717325 >

1

OPERA POETICĂ

ION STRATAN

OPERA POETICĂ
volumul 1

ION STRATAN

ROCART

ROCART

SUB EGIDA UNIUNII
SCRITORILOR DIN ROMÂNIA

USR

PRIMĂRIA MUNICIPIULUI, CONSILIUL LOCAL ȘI CASA DE CULTURĂ IL. CARAGIALE PLOIEȘTI

Veristă de cultură

OPERA POETICĂ

ION STRATAN

ROCART

ROCART

Gravitatea, bistronismul, aculadele ludice redau ambivalențele poeticii lui Ion Stratan, în care se regăsesc o extremă disponibilitate a imaginației, cu schimbări de decoruri, deplasări de accente lirice sau figurati carnavalesci. Ion Stratan e un poet ce cunoaște experiențele modernității, dar și experimentele și revelațiile postmodernității. Ludicul și farsa lingvistică, atmosfera aleatorie a vizualului, emoționalul cu înverșinate supranaturaliste, tensiunea notărilor eterogene, toate acestea dau naștere unei viziuni poetice pregnante, în care abstracțiunea are contururi nete, iar vectorul imaginarii adună laolaltă dispersiile cului și avatarurile realului.

IULIAN BOLDEA

Piese de rezistență sunt cele din seria cu titlul *Cimitirul de mașini* (optzeci de poeme care rămân, cred, antologice). Sunt poezii triste, profunde, ca tăgătuirea unui sac într-o seară de toamnă, punând alături de Ray Charles principiile Yin și Yang, măruntălele mașinii și orbul care cântă „acolo-n noaptea lui”. *Cimitirul de mașini* cu „secretele” sale de un lirism pur reprezintă poezia lui Ion Stratan în care ea mai valoros și mai original.

IOAN HOLBAN

ROCART

ISBN 978-606-9717-31-8
Vol. II ISBN 978-606-9717-32-5

9 786069 717325 >

OPERA POETICĂ

ION STRATAN

ROCART

ROCART

Un spirit viu ce contopesc metafora eminesciană înscenată cu sintagma bucovină trecută prin poezia poetică a unui E.E. Cummings se atacă a fi poezia lui Stratan în ultima sa apariție editorială, *O lume de cuvinte*. [...] Chiar această oglindă postmodernă – și-i spunem – [...] cântă accente ce nu ocolesc faptul divers, derizoriul, relativismul verbal.

TRAIAN T. COȘOVICI

Din imagini de o perfectă claritate empirică, poetul scoate alături halucinant prin sintaxa înecată a textului, prin alăturările unor obiecte sau fapte disparate. E un ereticism ce nu se produce la suprafață, la nivelul lexicului, ci, mai curând, la nivelul articulației imaginarii poetice, un imaginat ce absoarbe în propriile structuri roșii și înăbușă, lumina empirică și orizontul misterului, viața textului și viața literaturii.

IULIAN BOLDEA

Ion Stratan este un postmodern care se revendică de la direcția poeziei moderniste, de tradiție interbelică, prin focal secund al lui Ion Barbu, reînscăpșă în anii '60-'70 de Nichita Stănescu et comp.

DUMITRU CÎRTOARE

ROCART

ISBN 978-606-9717-31-8
Vol. III ISBN 978-606-9717-32-5

9 786069 717325 >

ROCART

OPERA POETICĂ

ION STRATAN

ROCART

ROCART

ION STRATAN

OPERA POETICĂ
volumul 3

OPERA POETICĂ

ION STRATAN

ROCART

ROCART

OPERA POETICĂ

ION STRATAN

ROCART

ROCART

OPERA POETICĂ

ION STRATAN

ROCART

ROCART

OPERA POETICĂ

ION STRATAN

ROCART

ROCART

OPERA POETICĂ

ION STRATAN

ROCART

ROCART

OPERA POETICĂ

ION STRATAN

ROCART

ROCART

OPERA POETICĂ

ION STRATAN

ROCART

ROCART

OPERA POETICĂ

ION STRATAN

ROCART

ROCART

OPERA POETICĂ

ION STRATAN

ROCART

ROCART

OPERA POETICĂ

ION STRATAN

ROCART

ROCART

OPERA POETICĂ

ION STRATAN

ROCART

ROCART

OPERA POETICĂ

ION STRATAN

ROCART

ROCART

OPERA POETICĂ

ION STRATAN

ROCART

ROCART

OPERA POETICĂ

ION STRATAN

ROCART

ROCART

OPERA POETICĂ

ION STRATAN

ROCART

ROCART

OPERA POETICĂ

ION STRATAN

ROCART

ROCART

OPERA POETICĂ

ION STRATAN

ROCART

ROCART

OPERA POETICĂ

ION STRATAN

ROCART

ROCART

OPERA POETICĂ

ION STRATAN

ROCART

ROCART

OPERA POETICĂ

ION STRATAN

ROCART

ROCART

OPERA POETICĂ

ION STRATAN

ROCART

ROCART

OPERA POETICĂ

ION STRATAN

ROCART

ROCART

OPERA POETICĂ

ION STRATAN

ROCART

ROCART

OPERA POETICĂ

ION STRATAN

ROCART

ROCART

OPERA POETICĂ

ION STRATAN

ROCART

ROCART

OPERA POETICĂ

ION STRATAN

ROCART

ROCART

OPERA POETICĂ

ION STRATAN

ROCART

ROCART

OPERA POETICĂ

ION STRATAN

ROCART

ROCART

OPERA POETICĂ

ION STRATAN

ROCART

ROCART

OPERA POETICĂ

ION STRATAN

ROCART

ROCART

OPERA POETICĂ

ION STRATAN

ROCART

ROCART

OPERA POETICĂ

ION STRATAN

ROCART

ROCART

OPERA POETICĂ

ION STRATAN

ROCART

ROCART

OPERA POETICĂ

ION STRATAN

ROCART

ROCART

OPERA POETICĂ

ION STRATAN

ROCART

ROCART

OPERA POETICĂ

ION STRATAN

ROCART

ROCART

OPERA POETICĂ

ION STRATAN

ROCART

ROCART

OPERA POETICĂ

ION STRATAN

ROCART

ROCART

OPERA POETICĂ

ION STRATAN

ROCART

ROCART

OPERA POETICĂ

ION STRATAN

ROCART

ROCART

OPERA POETICĂ

ION STRATAN

ROCART

ROCART

OPERA POETICĂ

ION STRATAN

ROCART

ROCART

OPERA POETICĂ

ION STRATAN

ROCART

ROCART

OPERA POETICĂ

ION STRATAN

ROCART

ROCART

OPERA POETICĂ

ION STRATAN

ROCART

ROCART

OPERA POETICĂ

ION STRATAN

ROCART

ROCART

OPERA POETICĂ

ION STRATAN

ROCART

ROCART

OPERA POETICĂ

ION STRATAN

ROCART

ROCART

OPERA POETICĂ

ION STRATAN

ROCART

ROCART

OPERA POETICĂ

ION STRATAN

ROCART

ROCART

OPERA POETICĂ

ION STRATAN

ROCART

ROCART

OPERA POETICĂ

ION STRATAN

ROCART

ROCART

OPERA POETICĂ

ION STRATAN

ROCART

ROCART

OPERA POETICĂ

ION STRATAN

ROCART

ROCART

OPERA POETICĂ

ION STRATAN

ROCART

ROCART

OPERA POETICĂ

ION STRATAN

ROCART

ROCART

OPERA POETICĂ

ION STRATAN

ROCART

ROCART

OPERA POETICĂ

ION STRATAN

ROCART

ROCART

OPERA POETICĂ

ION STRATAN

ROCART

ROCART

OPERA POETICĂ

ION STRATAN

ROCART

ROCART

OPERA POETICĂ

ION STRATAN

ROCART

ROCART

OPERA POETICĂ

ION STRATAN

ROCART

ROCART

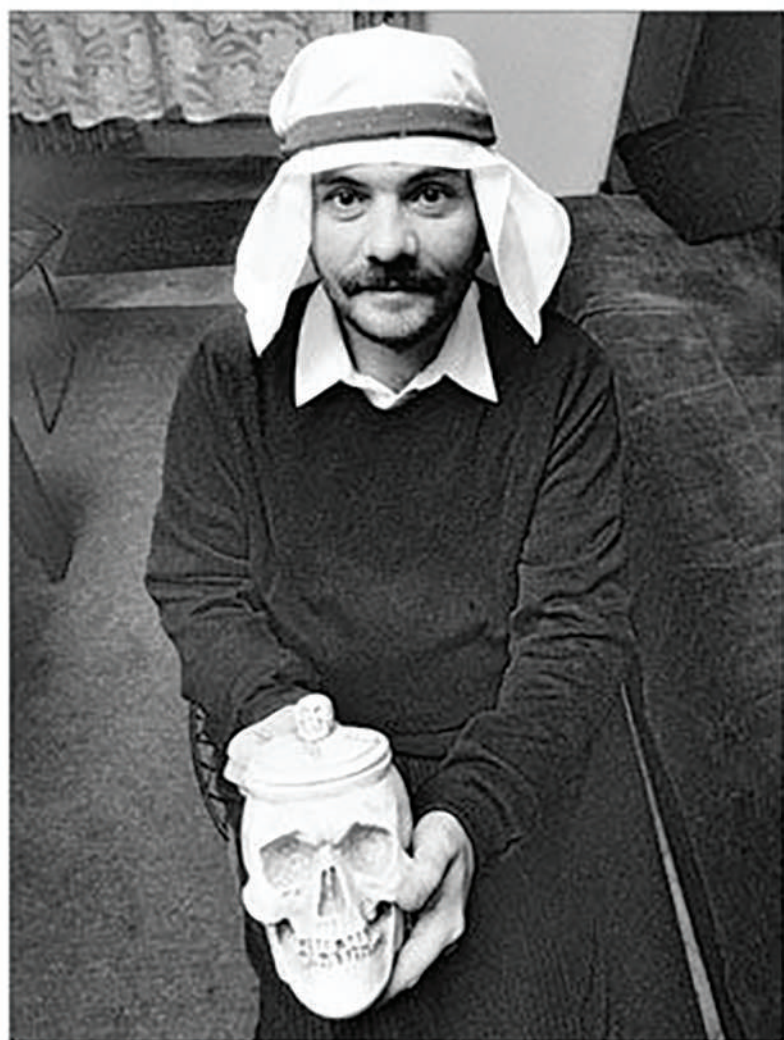

Photo: ©Florin Andreescu